

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Studijní program: B6208 Ekonomika management

Studijní obor: Obchodní podnikání – cestovní ruchu

Předpoklady komercializace historického posuzování zločinu a trestu
aktivitami cestovního ruchu

Vedoucí bakalářské práce
RNDr. Josef Navrátil, Ph.D.

Autor
Alena Řeřichová

2008

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Předpoklady komercializace historického posuzování zločinu a trestu aktivitami cestovního ruchu vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a podkladových materiálů.

Alena Řeřichová

V Českých Budějovicích 13. 3. 2008

Obsah

Prolog	
1. Úvod.....	5
2. Téma a jeho souvislosti.....	6
2.1 Literární přehled.....	6
2.2 Výzkumné otázky, cíle a hypotézy.....	10
2.2.1 Cíle práce.....	10
2.2.2 Pracovní hypotézy.....	10
3. Data a metody.....	12
3.1 Metody.....	12
3.2 Databáze potenciálů a produktů.....	13
3.3 Postoje obyvatel.....	13
3.3.1 Dotazníkové šetření.....	13
3.3.2 Dotazovací nástroj.....	15
3.3.3 Zpracování výsledků.....	17
3.3.4 Výsledky marketingového výzkumu.....	19
4. Výsledky.....	25
4.1 Možnosti nabídky produktů.....	25
4.2 Postoje obyvatel České republiky k historii zločinu a trestu.....	27
4.2.1 Emoční složka postojů.....	27
4.2.2 Složka přesvědčení u postojů.....	29
4.3 Reálná a potenciální účast na aktivitách vztahujících se k historii zločinu a trestu.....	31
4.4 Sociální a ekonomický statut v postojích obyvatel České republiky k historii zločinu a trestu.....	22
5. Diskuse.....	48
6. Závěr.....	51
7. Seznam pramenů a použité literatury.....	54
8. Přílohy.....	56
9. Seznamy – tabulky, obrázky.....	61

Zločin a trest – to je odvěké téma lidských dějin. Neboť člověčí povaha je jako hluboká studně, pátrejte po jejím dnu... Kde se rodí v duši touha po smrti druhého? A proč se rodí? A kdy? Jsme lepší než naši předkové?

Mnoho dešťů ještě navštíví zemi, mnoho desetiletí uplyne, než se lidská společnost stane opravdu ve všech směrech lidskou...

Miroslav Ivanov

1. Úvod

Cestovní ruchu patří mezi tři nejvýznamnější ekonomická odvětví. Je součástí životního stylu společnosti již od konce 19. století, kdy se začal formovat a rozvíjet. Od té doby uplynulo již víc než 100 let, ale proces dynamického rozvoje cestovního ruchu stále nekončí. Naopak. Lidé hledají stále nové atraktivity cestovního ruchu. Jednou takovou atraktivitou je smrt a veškerá temnota a utrpení s ní spojené. Tato atraktivita není zcela nová, ale až v poslední době získává pozornost turistů a také konkrétní pojmenování *Dark Tourism*.

Někomu to bude připadat zvláštní, ale smrt je součástí cestovního ruchu déle než cokoliv jiného. Někteří označují *Dark Tourism* jako malé hříšné tajemství cestovního ruchu (Stone, P. R., 2006).

Do *Dark Tourism* spadá mnoho aktivit a produktů od návštěvy míst, kde se udála přírodní či technická katastrofa až po návštěvy míst genocidy. Patří sem i historie zločinu a trestu, kterou se právě převážně zabývá tato práce. Jedná se o odnož *Dark Tourism*, kde se proti sobě staví člověk a lidskost. Odkrývá ty nejtemnější stránky lidské povahy. Kam daleko je člověk schopen zajít pro dosažení své věci a jaké utrpení kvůli tomu způsobí jinému člověku. Koho z nás nezamrazí, když si představí, co se dělo za zavřenými dveřmi žalářů a mučírén, a kdo se neotřese při pohledu na strašné mučící nástroje. Ale možná, že právě toto mrazení je pro nás tak vzrušující a přitažlivé.

Otázkou zůstává, proč lidé vlastně cestují na taková místa. Je to snad čistě ze zvědavosti, ze zájmu, nebo z určité zvrácenosti, nebo je to snad kombinace všech těchto vlastností? I na tuto otázku naleznete odpověď v této práci. Ta se zaměřuje především na zobrazení aktuálního stavu trhu *Dark Tourism* a jeho odnože historie zločinu a trestu. Zobrazuje stav poptávky i nabídky, možnosti komercializace daných aktivit i současné nabízené produkty. Dozvíte se zde i jak lidé vlastně vnímají *Dark Tourism*, jejich postoje a názory.

2. Téma a jeho souvislosti

2.1. Literární přehled

Cestovní ruch

Na otázku co je to cestovní ruch, nelze dát jednoznačnou odpověď. Existuje mnoho definic toho pojmu. Jednou z definic může být, že se jedná o „činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa ležícího mimo její běžné prostředí (místo bydliště), a to na dobu kratší než je stanovená, přičemž hlavní účel cesty je jiný než výkon výdělečné činnosti v navštíveném místě“ nebo „činnost lidí, kteří cestují na místa mimo své běžné prostředí anebo zde pobývají za účelem zábavy nebo z jiných důvodů“. Z těchto definic vyplývá, že aby se daná aktivita dala nazvat cestovním ruchem, musí se jednat o cestu mimomísto trvalého bydliště a účelem této cesty nesmí být trvalý pobyt v daném místě ani výdělečná činnost. Cestovní ruch se vyvíjí už od starověku, ale v posledním století zažívá opravdový boom. V současné době je cestovní ruch významný společenský i ekonomický fenomén (Hesková, M. a kol., 2006). Cestovní ruch napomáhá lidem získávat nové vědomosti, zkušenosti a porozumět životu i nalézt svou identitu. Navíc v současné době pomáhá generacím porozumět kultuře a přírodě, ale také umožňuje sledovat celou populaci (Jamal, T. & Kim, H., 2005).

Heritage Tourism

Samotný pojem *Heritage* lze přeložit jako něco, co jsme zdědili od naší kulturní minulosti (Yuill, S. M., 2003). Jako součást cestovního ruchu pak *Heritage* představuje určitou kulturní komoditu. Díky *Heritage* se vytváří vztah mezi lidmi, objekty a vzpomínkami, které slouží přítomným i budoucím generacím (Levine, M. A. a kol., 2005). *Heritage Tourism* lze tedy definovat jako cestovní ruch zaměřený na to, co jsme zdědili, to znamená na všechno od historických budov přes umělecká díla až po nádherné scenérie. Přesnější definicí by bylo, že se jedná o cestování za získáváním nových zkušeností a poznatků o dědictví měst, regionů, států i zemí, které umožní turistům pohybovat se v tamním prostředí a dozvědět se něco o místních zvycích, tradicích, historii i kultuře (Jamal, T. & Kim, H., 2005). V současné době nabývá *Heritage Tourism* globálního významu. Hlavním úkolem odborníků na *Heritage*

se stává především najít způsoby jak pomoci lidstvu udržet si svoje vzpomínky živé, aby je mohli předat dál (Howard, P., 2000).

Dark Tourism

Pojem *Dark Tourism* jako první uvedli Malcolm Foley a J. John Lennon v roce 1996, ovšem touto tematikou se zabývalo už mnoho autorů před nimi, kteří používali jiné termíny jako *Thanan Tourism* nebo *Black Spots* (Stone P. R., 2006). Pojem *Dark Tourism* lze opět definovat několika způsoby. Jedná se o fenomén, který zahrnuje prezentaci ale i spotřebu (turisty) dějišť, které jsou spojeny se smrtí či určitou katastrofou a neštěstím (Yuill, S. M., 2003). Jiní ho zase definují jako navštěvování míst, kde se udála určitá historicky pozoruhodná smrt nebo tragédie, které dodnes ovlivňují naše životy. Všeobecně lze tedy říci, že *Dark Tourism* je určitý druh cestovního ruchu, kde lidé cestují do míst určitým způsobem spojených se smrtí, umíráním, utrpením či katastrofou. Smrt totiž fascinuje lidstvo už pradávna a tedy i sama smrt je součástí cestovního ruchu déle než jakákoli jiná forma turistické atrakce. *Dark Tourism* se samozřejmě objevuje v několika obměnách o určité intenzitě. Škála sahá od forem *Dark Tourism*, které jsou poněkud „odlehčené“ (lightest) přes průměr až po ty nejdrsnější (darkest). Rozlišujeme pět kategorií aktivit *Dark Tourism* (Stone P. R., 2006):

1. cestování na veřejné popravy;
2. cestování po místech individuální nebo hromadné smrti jako například na bitevní pole, dějiště genocidy, sériových vražd nebo místa, kde zemřely významné osobnosti.
3. cestování po památnících, pohřebištích i kryptách;
4. cestování po místech, kde jsou důkazy nebo se ze určitým způsobem znázorňuje smrt jako například musea se zbraněmi či výstavy, které rekonstruuji určitou událost;
5. cestování po místech simulace smrti jako například rekonstrukce bitev nebo poprav.

Dále rozlišujeme sedm základních typů *Dark Tourism* (Stone P. R., 2006):

1. Dark Fun Factories (Temné zábavné podniky)

Jedná se o podniky, které zábavnou formou představují skutečnou nebo fiktivní smrt či hrůzné události. Tento produkt zaujímá zřejmě tu nejlehčí formu *Dark Tourism*.

2. Dark Exhibitions (Temné výstavy)

I tyto výstavy představují smrt, utrpení a hrůzu, ovšem formou upamatování i vzdělávání. Na škále *Dark Tourism* zaujímají tu drsnější formu.

3. Dark Dungeons (Temné žaláře)

Tento produkt představuje současnému turistovi staré trestní zákony i kodexy spravedlnosti. Točí se tedy především kolem vězení a soudních dvorů a úzce souvisí se zločinem a následným trestem. Jedná se především o muzea útrpného práva ale i rekonstrukce slavných soudních procesů. Pohybuje se přibližně na průměru škály *Dark Tourism*, ale některé druhy mohou být lehčí nebo naopak drsnější.

4. Dark Resting Places (Temná místa odpočinku)

Jedná se, jak název napovídá, o hřbitovy a pohřebiště i náhrobky. Lidé zpravidla navštěvují tato místa nejen kvůli hrobům, ale kvůli odpočinku nebo studiu přírody či historie dané oblasti.

5. Dark Shrines (Temné svatině)

Místa úcty i vzpomínky na nedávno zemřelé. Zpravidla se staví velice blízko místa smrti a ve velmi krátké časové periodě od dané události. Jedná se například o prázdné místo po Světovém obchodním centru v New Yorku, které se zřítilo 11. září 2001. Zaujímají drsnější formu *Dark Tourism*.

6. Dark Conflict Sites (Temná místa konfliktů)

Aktivity nebo místa spojená s válkou, bitvami dále bitevní pole a další různé modifikace. Mají vzdělávací, upomínkový i historický význam.

7. Dark Camps of Genocide (Temné tábory genocidy)

Tento produkt se nachází na tom nejdrsnějším konci škály *Dark Tourism*. Tyto tábory představují místa či dějiště genocidy, brutality či katastrofy.

Zločin a trest ve středověku

„Ať byl středověk jaký byl, rozhodně nebyl lidský, útlocitný a milosrdný.“ (Šindelář, V., 2001). Co si představíme pod pojmem zločin a trest. Zločin je obvyklé označení nejtěžších trestných činů. Je to pojem, který nás dokáže vzrušit i naplnit hrůzou: chvějeme se děsem nad činy vrahů, ale přitahují nás novinové titulky lákající ke čtení jejich příběhů, jsme otřeseni loupežemi, ale někdy ve skrytu duše cítíme s některými pachateli. Trest je pak jedním z následků spojených se spácháním trestného

činu a má mnoho podob. Právě trest je asi to, co nás nejvíc děsí a zároveň přitahuje. Zejména ve středověku měl trest opravdu tu nejkrutější podobu od různých druhů mučení, přes lámání v kole a jiné druhy poprav (Francek, J., 1999). Systém právních principů týkajících se vyšetřování zločinů a vykonávání trestů ve středověku sestával z práva útrpného, hrdelního a smírčího. Právo útrpné neboli tortura představuje způsob, jak vymoci z obžalovaného doznání. K nejmírnějším způsobům patřilo pouhé zastrašování slovem, k těm nejhrůznějším pak mučení mučícími nástroji (Hrad Loket, 2006). Hrdelní právo bylo udělováno jednotlivým městům a ty pak měly právo odsuzovat za trestné činy a to i k trestu smrti (Dějepis, 2007). Tento systém završuje smírčí právo. Jeho smyslem bylo provinilci uložit určitý úkol, aby odčinil svůj zločin. Takovým úkolem bylo kromě vyrovnání s postiženou rodinou mohlo být i vytesání a vztyčení kamenného kříže (smírčí kříž) na místě, kde byl zločin spáchán (Karlovy Vary, 2007).

Dodnes nám po všech těchto činech zůstalo mnoho knih, odkazů i mučících předmětů, které nás i přes svou hrůzostrašnost fascinují a i přes to mrazení v zádech, které cítíme v jejich blízkosti, se na ně stále chodíme dívat a studovat je na výstavy i do speciálních muzeí (Francek, J., 1999).

Postoje turistů

Základní otázkou zde je, proč vlastně lidé cestují? Co je k tomu vede? Lidé cestují především proto, že jsou nuceni vnitřními psychologickými silami dělat cestovní rozhodnutí a zároveň jsou lákáni vnějšími silami dané destinace. Ovšem samozřejmě každý člověk má své individuální vnitřní i vnější důvody proč cestovat. Vnitřní motivy mohou být především určité pocity, vnitřní hnací síly i instinkty. Vnější motivy pak zahrnují jakési duševní vyjádření jako znalosti či víra. Lidé také cestují, protože chtějí uniknout z každodenní rutiny, snaží se hledat nové poznatky a zážitky, touží po odpočinku a relaxaci, po prestiži, po zdraví a fyzické kondici, po dobrodružství, po vzrušení nebo jen chtějí strávit chvíli klidu se svojí rodinou. To vše souvisí s jejich vnitřními touhami. Oproti tomu to, co je láká cestovat, nabízí daná destinace. Mohou to být různé atraktivity jako pláže, rekreační zařízení, kulturní atrakce, zábava, přírodní scenérie a další. Individuální turisté vnímají své volnočasové aktivity jako určitý druh

uspokojení hned ze dvou důvodů. Jednak pro ně znamenají něco jako vnitřní odměnu v podobě pocitů, že něco sami dokážou. Potřebují si dokázat své schopnosti. Druhým důvodem je opět únik z každodenní rutiny (Yoon, Y. & Uysal, M., 2005). V posledních letech se stalo několik událostí, které lidi od cestování odrazují, z důvodu nebezpečí. Jedná se především o teroristický útok na Světové obchodní centrum v New Yorku 11. září 2001. Ovšem výzkumy, které byly na toto téma provedeny, prokázaly, že postoje lidí k cestování se příliš nezměnily. Lidé sice samozřejmě mají strach z podobných událostí, ale touha cestovat je silnější. Cestování pro ně znamená cosi vzrušujícího, co jim umožňuje prokázat své schopnosti (Staats, S. a kol., 2006).

2. 2 Výzkumné otázky, cíle a hypotézy

2. 2. 1 Cíle práce

Hlavní cíl:

HC – Zhodnotit možnosti komercializace historického posuzování zločinu a trestu aktivitami cestovního ruchu.

Dílčí cíle:

DC1 – Posoudit předpoklady a zhodnotit potenciál historického posuzování zločinu a trestu pro rozvoj aktivit *Dark Tourism*.

DC2 – Srovnat postoje obyvatel České republiky k jeho komercializaci aktivitami cestovního ruchu a k jiným aktivitám *Heritage Tourism* a *Dark Tourism*.

DC3 – Zjistit potenciální ochotu k účasti obyvatel České republiky na těchto aktivitách.

2. 2. 2 Pracovní hypotézy

H1 – Jaké jsou možnosti nabídky produktů aktivit *Dark Tourism*, zejména produktů odhalujících historii zločinu a trestu na území České republiky?

→ Kvalitativní a kvantitativní zhodnocení potenciálu a současné nabídky produktů odhalujících historii zločinu a trestu.

H1.1 – V České republice existuje potenciál pro tvorbu produktů odhalujících historii zločinu a trestu.

H1.2 – V České republice je potenciál pro tvorbu diverzifikovaných produktů odhalujících historii zločinu a trestu.

H1.3 – V České republice je potenciál pro tvorbu produktů odhalujících historii zločinu a trestu rozmístěn více méně rovnoměrně.

H2 a) – Jaké jsou postoje obyvatel České republiky k historii zločinu a trestu na území České republiky?

→ Srovnání postojů obyvatel České republiky k aktivitám týkajících se historie zločinu a trestu s aktivitami jiných typů *Dark Tourism* a aktivitami *Heritage Tourism*.

H2.1 – Aktivita historie zločinu a trestu patří k významným aktivitám mezi ostatními aktivitami *Dark Tourism* a *Heritage Tourism*.

H2 b) – Existuje rozdíl v postojích obyvatel České republiky k aktivitám týkajících se historie zločinu a trestu na území České republiky podle jejich ekonomického a sociálního statutu?

→ Srovnání postojů obyvatel České republiky k aktivitám týkajícím se historie zločinu a trestu podle jejich ekonomického a sociálního statutu.

H2.2 – Existuje rozdíl v postojích obyvatel České republiky k aktivitám týkajícím se historie zločinu a trestu podle jejich ekonomického statutu.

H2.3 – Existuje rozdíl v postojích obyvatel České republiky k aktivitám týkajícím se historie zločinu a trestu podle jejich sociálního statutu.

H3 – Jaká je reálná a potenciální účast na aktivitách *Dark Tourism* a *Heritage tourism*?

→ Zjištění deklarované účasti nebo potenciální ochoty k účasti obyvateli České republiky na aktivitách souvisejících s historií zločinu a trestu na území České republiky.

H3.1 – Obyvatelé České republiky se této aktivitu neúčastní.

H3.2 – Obyvatelé České republiky nemají o účast na těchto aktivitách zájem.

3. Data a metody

3.1 Metody

Příprava

Prvním krokem při tvorbě bakalářské práce bylo nastudování potřebných informací (četba literatury, viz literární přehled) a zpracování databáze produktů a potenciálů *Dark Tourism* a *Heritage Tourism* (viz Příloha 1).

Terénní výzkum

Základem pro zpracování bakalářské práce bylo provedení marketingového výzkumu, konkrétně provedení kvantitativního výzkumu. Jako metodu pro provedení výzkumu bylo zvoleno dotazníkové šetření, kdy tazatelé pomocí dotazníků zjišťují odpovědi reprezentativního vzorku populace a to formou osobního dotazování, které je mnohem pružnější než dotazování písemné. Byl tedy vytvořen dotazník se škálovými a uzavřenými otázkami. Dotazník byl zaměřen především na zjištění pocitů, které v obyvatelstvu vyvolávají jednotlivé aktivity *Dark Tourism* a *Heritage Tourism* a jejich názory na návštěvu těchto aktivit. Na dotazníkovém šetření celkem pracovalo osm tazatelů. Dotazníky byly u všech stejné s výjimkou posledních dvou otázek v druhé části dotazníku, kde měl každý z tazatelů odlišné otázky zaměřené na jejich konkrétní téma (viz subkapitola 3.3.2).

Provedením dotazníkového šetření bylo získáno 994 dotazníků. Data z těchto dotazníků byly následně převedeny do elektronické podoby pro jejich další zpracování.

Zpracování dat

Data byly zpracovávány v počítačovém programu Statistika 6.1. Konkrétní použité nástroje jsou uvedeny v kapitole 3.3.1. Ze zpracovaných dat byly vytvořeny jednotlivé tabulky a grafy s určitou vypovídací schopností.

Tvorba závěrečné zprávy

Zde byly všechny grafy a tabulky popsány a vyhodnoceny. Byly dopsány všechny potřebné kapitoly na závěr informace o tom, zda byly naplněny cíle bakalářské práce a zda byly potvrzeny jednotlivé hypotézy.

3.2 Databáze potenciálů a produktů

Databáze je zaměřena na památky, produkty ale i osoby, které mají určitou spojitost s historií zločinu a trestu na území České republiky (tedy vykonávání práva útrpného a hrdelního). Patří sem především, pranýře, popravčí místa a vrchy a dále kati, kteří působili na území Čech a Moravy, muzea a expozice vztahující se k tomuto tématu a také smírčí kříže, křížové kameny.

V databázi jsou zaznamenána místa výskytu těchto památek a produktů na území České republiky, u katů pak místo jejich působiště. Všechny tyto údaje byly přehledně uspořádány do šesti tabulek (viz Příloha 1).

Při získávání těchto údajů bylo čerpáno především z internetových stránek, na kterých byly tyto informace uvedeny.

3.3 Postoje obyvatel

3.3.1 Dotazníkové šetření

K naplnění dílčích cílů DC1 až DC3 nemohlo být využito sekundárních zdrojů, proto bylo pristoupeno ke sběru primárních dat. Ty byly shromážděny s využitím řízených rozhovorů zapisovaných do standardizovaných formulářů (Flowerdew, R. & Martin, D., 1997).

Jako základní soubor bylo, s ohledem na prostorové zaměření Ekonomické fakulty JU v ČB, zvoleno obyvatelstvo regionu NUTS II Jihozápad. Z důvodů absence finančních zdrojů výzkumu bylo nutné provést skupinový výběr (Ferjenčík, J., 2002) na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) v oblasti NUTS II Jihozápad. Vybráno jich bylo 11.

Reprezentativnost vzorku je podpořena stratifikovaným náhodným (s výjimkou nejvyšší kategorie) výběrem obcí ve všech vybraných správních obvodech. Stratifikace obcí byla provedena na základě metodiky typologie obcí ČSÚ (www.czso.cz) podle počtu obyvatel do devíti kategorií (tabulka 3.1). Počet řízených rozhovorů na každý typ byl přepočítán podle podílu počtu obyvatel dané kategorie obcí na počtu obyvatel všech obcí NUTS II Jihozápad. Počet obcí pro řízené rozhovory byl stanoven podle následujícího klíče:

- v případě kategorie nad 50 tisíc obyvatel výše byla vybrána všechna města (Plzeň,

České Budějovice),

- v ostatních případech náhodně obce tak aby byla splněna podmínka alespoň jednoho zástupce kategorie v ORP a maximálního počtu 7 – 8 zástupců kategorie v celkovém počtu vybraných obcí s výjimkou poslední kategorie, již byl vyrovnán počet řízených rozhovorů na jednotlivé ORP při zachování poměrného počtu řízených rozhovorů na tuto kategorii (tabulka 3.2).

Tabulka 3.1 – Kategorie obcí, zdroj – Český statistický úřad.

Kategorie obce	Podíl obyvatel v kategorii	Počet obcí
50000 a více	21,83	2
20000 - 49999	11,41	5
10000 - 19999	6,29	6
5000 - 9999	11,71	20
2000 - 4999	15,52	59
1000 - 1999	10,68	92
500 - 999	9,07	155
200 - 499	9,41	354
do 199	4,08	431

Tabulka 3.2 – Obce v jednotlivých kategoriích.

Kategorie obce	Obce
50000 a více	Plzeň, České Budějovice
20000 - 49999	Tábor, Jindřichův Hradec, Písek, Strakonice, Klatovy
10000 - 19999	Sušice
5000 - 9999	Sezimovo Ústí, Bechyně, Dačice, Vodňany, Nýrsko, Týn nad Vltavou
2000 - 4999	Rudolfov, Studená, Protivín, Netolice, Lišov, Zliv, Hluboká nad Vltavou
1000 - 1999	Malšice, Kunžak, Strmilov, Mirovice, Mírotice, Bavorov, Dolní Bukovsko
500 - 999	Sudoměřice u Bechyně, Stádlec, Číměř, Čížová, Velhartice, Všemyslice
200 - 499	Úsilné, Slapy, Člunek, Putim, Ražice, Libějovice, Čičenice, Chelčice
do 199	Tálín, Paseky, Zvíkovské Podhradí, Řípec, Dráčov, Dolní Žďár, Újezdec u Čičenic, Skočice, Milínov, Březnice, Hosty

Z celkového počtu plánovaných řízených rozhovorů v dané velikostní kategorii obce byly učiněny podíly řízených rozhovorů v jednotlivých obcích velikostní kategorie tak, aby v každé obci dané velikostní kategorie byl proveden stejný počet řízených rozhovorů.

V obcích kategorie 1000 až 1999 obyvatel a v obcích vyšších kategoriích byly náhodně vybrány vždy čtyři ulice, kde byly provedeny konkrétní řízené rozhovory až do

naplnění požadovaného počtu rozhovorů za danou obec. V obcích nižších velikostních kategorií byly prováděny řízené rozhovory s obyvateli ulic nejbližší poště a pokud se pošta v obci nenacházela tak s obyvateli ulic nejbližší centrální autobusové zastávky obce.

Vlastnímu terénnímu dotazování předcházela pilotní výzkum na 25 členném vzorku (Hudečková et al. 2004) dotazovaném v červnu 2007. Po nutných úpravách struktury, obsahu i formy dotazovacího nástroje bylo v průběhu měsíců července až října 2007 provedeno, podle požadavků plynoucích ze stratifikovaného výběru, 1033 řízených rozhovorů. Z tohoto počtu získaných formulářů muselo být 39 odstraněno z důvodu neúplnosti nebo formálních chyb. K posouzení dílčích cílů DC1 až DC3 bylo k dispozici 994 formulářů řízených rozhovorů.

Na provádění řízených rozhovorů se podílelo osm tazatelů, Alena Řeřichová konkrétně provedla dotazování v obcích Písek, Protivín, Mirovice, Mirovice, Čížová, Putim, Ražice, Tálín, Paseky, Zvíkovské Podhradí, kde bylo sebráno celkem 129 dotazníků.

3.3.2 Dotazovací nástroj

Dotazníkový nástroj se skládal ze tří částí. V první části dotazníku bylo osm obrázků, které se vztahují k tématice *Dark Tourism* a *Heritage Tourism* (konkrétně: Akropole v Athénách, Kasemata na Špilberku, Bodies – The Exhibition, Povodeň na Moravě 1997, Památník ve Verdunu, J. V. Stalin, Koncentrační tábor – Dachau, Slavínský hřbitov). U každého obrázku měli respondenti uvedeno šest protikladných dvojic pocitů (konkrétně: vzrušující – uklidňující, ohyzdný – krásný, úsnivý – povznášející, nudný – zajímavý, nepříjemný – příjemný, vtíravý – nevtíravý) a pěti stupňová škála, na které měli respondenti uvést, jaké pocity v nich daný obrázek vyvolává, k jakému z pocitů se spíše kloní.

Ve druhé části bylo uvedeno 14 aktivit vztahujících se k tématice *Dark Tourism* a *Heritage Tourism* (návštěva představení „středověkých“ rytířských soubojů nebo rekonstrukce bitvy, návštěva výstavy typu Bodies – The Exhibition, návštěva historických staveb, návštěva místa válečných střetnutí a bitev, návštěva místa smrti známé osoby, návštěva muzeí a galerií, návštěva místa, kde žila a tvořila významná

osobnost, návštěva hřbitovů, mauzoleí, krypt, památníků katastrof nebo válek, návštěva místa masového vraždění, návštěva místa právě probíhající katastrofy, návštěva muzeí a expozic válek a zbraní, přítomnost při veřejné popravě v zemích, které to umožňují, návštěva drobných památek v krajině jako jsou smírčí kříže nebo popravčí vrchy, návštěva muzeí v prostorách bývalých věznic a mučírén s výstavou a ukázkami historických způsobů vykonávání práva útrpného a hrdelního); u kterých měli respondenti vyjádřit svou míru souhlasu se čtyřmi hlavními důvody, proč lidé dané aktivity navštěvují (zábava, odpočinek, poučení, pieta) a to na pěti stupňové škále, kde 1 = je to určitě dobrý důvod návštěvy místa nebo účasti na akci, 2 = je to spíše dobrý důvod návštěvy místa nebo účasti na akci, 3 = nevím, 4 = je to spíše špatný důvod návštěvy místa nebo účasti na akci, 5 = je to určitě špatný důvod návštěvy místa nebo účasti na akci. Tato část sloužila k naplnění dílčího cíle 3 (srovnat postoje obyvatel České republiky k jeho komercializaci aktivitami cestovního ruchu a k jiným aktivitám *Heritage Tourism a Dark Tourism*). V této části byla dále respondentům položena otázka, zda se dané aktivity v posledních pěti letech zúčastnili a na výběr měli z odpovědí: ano (hlavní cíl cesty), ano (pouze zpestření), ne, ne ale zaujalo mne. To sloužilo k naplnění dílčího cíle 4 (zjistit potenciální ochotu k účasti obyvatel České republiky na těchto aktivitách).

V třetí a poslední části dotazníku bylo uvedeno 9 otázek, které se týkaly přímo osoby respondenta, pro zjištění jeho sociálního a ekonomického statutu. Jednalo se o otázky na pohlaví respondenta, věku, vzdělání, zdroje příjmů domácnosti, počet členů domácnosti, příslušnost k náboženství. Dále na to, zda respondent v loňském či letošním roce absolvoval dovolenou nebo alespoň výlet za hranice kraje, na jeho preference při výběru dovolené a na jeho názor na historii, který měl respondent vyjádřit opět na pěti stupňové škále a to mezi dvojicemi pocitů nudná – zajímavá, nepodstatná – podstatná.

Z toho vyplývá že otázky použité v dotazníku byly především škálového typu (první a druhá část) a také uzavřeného typu (třetí část). Bylo využito i podpořené znalosti (použití obrázků v první části).

Dotazníkové nástroje byly sbírány na základě náhodného výběru respondentů v obcích uvedených v subkapitole 3.3.1. Podmínkou bylo, že musí být zachován přibližně stejný poměr dotazovaných mužů a žen a respondent musel dosáhnout

plnoletosti. Dotazníkové šetření proběhlo z důvodu naplnění hlavního i dílčích cílů bakalářské práce a aby bylo možno potvrdit či vyvrátit hypotézy H2 až H3.

3.3.3 Zpracování výsledků

Před vlastním zpracováním výsledků byla ze všech dat z provedeného dotazníkového šetření vytvořena tabulka o 994 řádcích (počet dotazníků) a 143 sloupcích (hodnota odpovědi na jednotlivé otázky). Tato tabulka se stala podkladem pro vypracování výsledků.

Při zpracovávání výsledků dotazníkového šetření bylo použito počítačového programu Statistika 6. 1 CZ.

Použité nástroje: 1. Deskriptivní statistika

2. Induktivní statistika

Deskriptivní statistika

Data jsou zobrazením jisté části reálného světa (v našem případě jsou vyjádřena číselně) a nejčastěji se vyjadřují pomocí tabulky. Číselné hodnoty uvnitř tabulky tvoří homogenní datovou strukturu o určitém počtu řádků a sloupců. Je však nutné rozlišovat jeden podstatný rozdíl mezi daty, která zobrazují všechny objekty z populace a daty, která zobrazují jenom jejich část. V případě, že data jsou obrazem celé populace, se tato data označují jako základní soubor. Analýzou základního souboru můžeme získat přehledněji a úsporněji uspořádaný popis dat a tím i popis sledovaného výseku reálného světa, číselné hodnoty parametrů populace. Takový postup označujeme jako deskriptivní (popisnou) statistiku (Základní pojmy statistiky 2008).

Uspořádání a sumarizace dat

Grafická prezentace dat

Numerická charakteristika souboru dat:

Medián – prostřední nebo centrální hodnota (ústřední veličina) je pojem formálně statistický; je to hodnota, která v určité pozorované řadě hodnot, seskupených podle velikosti (ať vzestupně, ať sestupně), je právě uprostřed (resp. v řadě o sudém počtu hodnot je rovna aritmetickému průměru z obou hodnot ležících na dvou prostředních místech řady, Ottova encyklopedie 2008).

Průměr – existuje několik druhů průměrů, ale v této práci byl použit průměr aritmetický,

který se vypočítá jako součet všech čísel vydělený jejich počtem.

Induktivní statistika

Základní soubor nemusí být vždy k dispozici. Data pak zobrazují jen část objektů populace, avšak my bychom si rádi učinili obraz o celé populaci, o jejích parametrech. Ve statistické analýze dat se taková část populace nazývá výběr a jeho zobrazení do dat výběrový soubor. Z výběrového souboru samozřejmě nemůžeme určit parametry populace, ale pouze jejich odhady. Metody správného usuzování z výběru na populaci nám poskytuje matematická statistika. Soubor těchto metod se označuje jako statistická indukce a jejich aplikace se nazývají induktivní statistika (Základní pojmy statistiky 2008).

Bivariační rozdílová statistika – jednocestná ANOVA

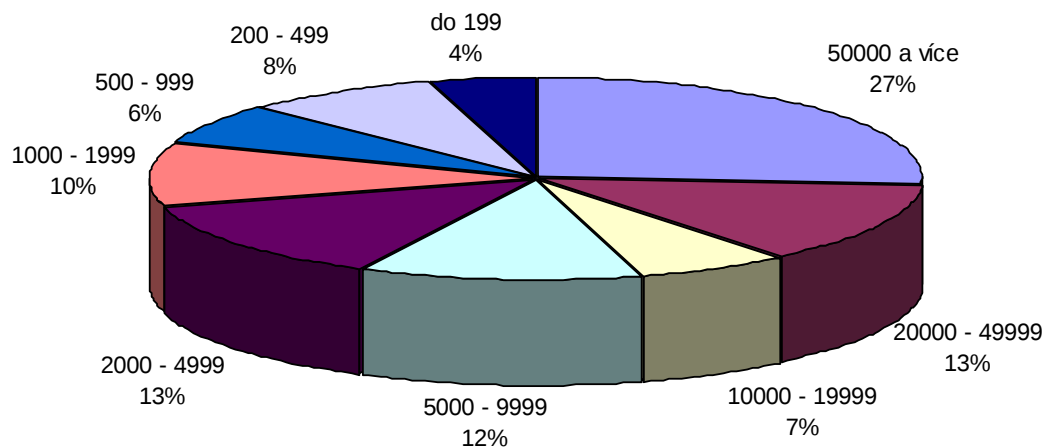
ANOVA – analýza rozptylu. Jedná se o statistickou metodu, která zkoumá závislost jedné nebo více kvantitativních proměnných na několika skupinách nebo úrovních kvalitativního faktoru. Výsledkem je zjištění, zda a do jaké míry dané kvantitativní proměnné závisejí na různých skupinách nebo úrovních faktoru (Analýzy 2008).

Jednocestná ANOVA – zkoumá vztah mezi intervalovou a nominální proměnou. Cílem je odhalit, zda jsou rozdíly průměrů jednotlivých skupin statistik významné anebo mohou být pouze náhodné (Rimarčík 2008).

Při zjišťování rozdílů bylo použito Tukeyho HSD testu (pro mnohonásobné porovnávání). Rozdíly pak byly uznány za signifikantní (statisticky významné) na hladině $p < 0,01$ (**) a $p < 0,001$ (***).

3.3.4 Výsledky marketingového výzkumu

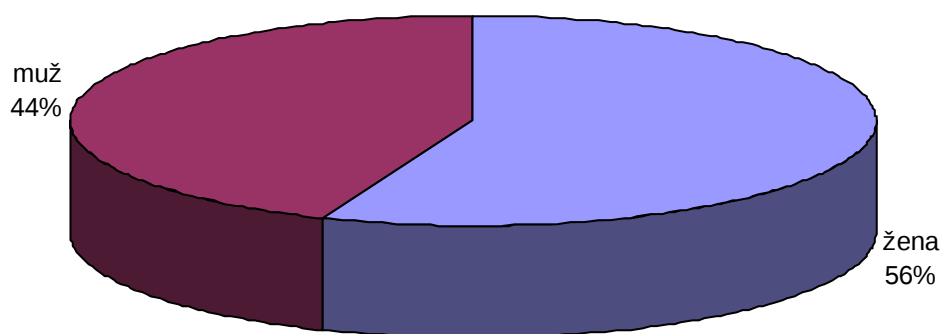
Rozdělení respondentů podle velikosti obce, z které pocházejí

Graf 3.3.4.1. Velikost obce bydliště respondenta, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

V dotazníkovém šetření bylo dotázáno nejvíce osob z obcí o velikosti nad 50 000 obyvatel a to z důvodu jejich největšího zastoupení na všech obyvatelích regionu NUTS II Jihozápad.

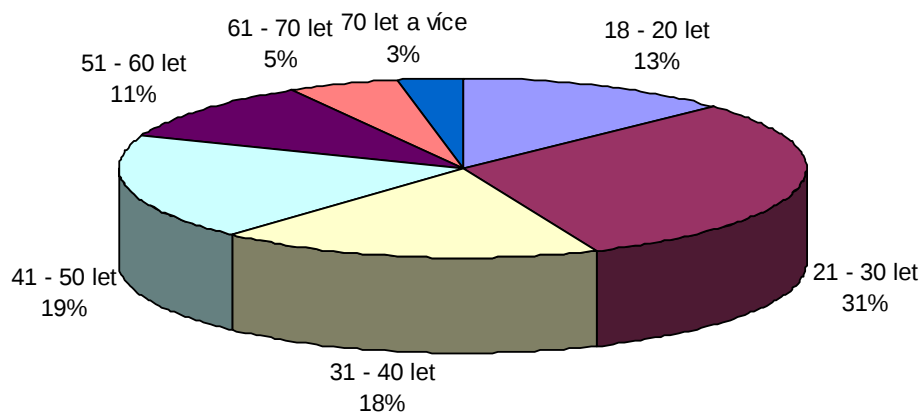
Pohlaví respondentů

Graf 3.3.4.2. Pohlaví respondentů, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Poměr mužů a žen byl víceméně zachován.

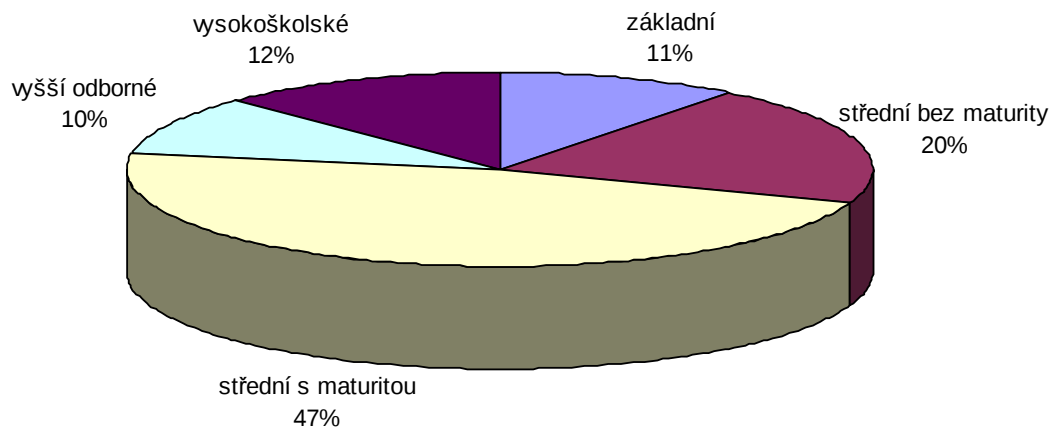
Věk respondentů

Graf 3.3.4.3. Věk respondentů, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Z grafu vyplývá, že nejvíce dotazníků bylo vybráno od lidí ve věkové kategorii 21 – 30 let a dále 31 – 40 let. Naopak nejméně dotazníků bylo vyplněno s osobami ve věku 70 let a více.

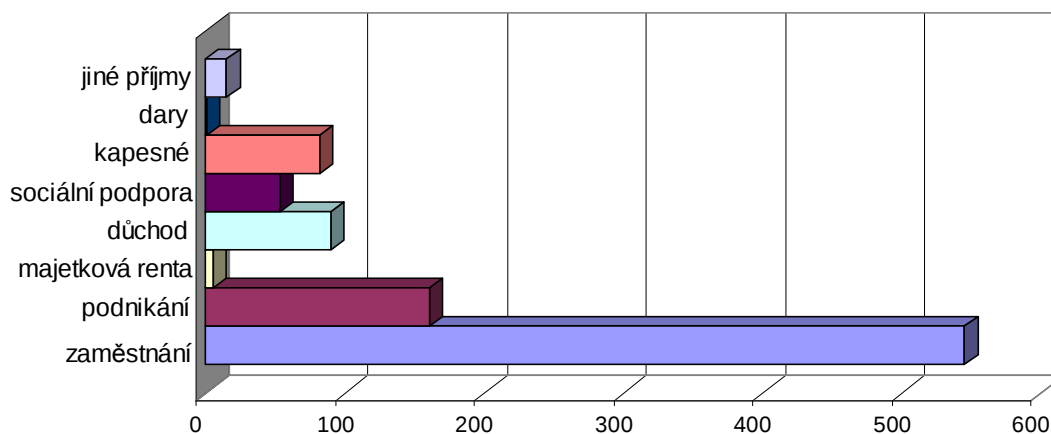
Vzdělání respondentů

Graf 3.3.4.4. Vzdělání respondentů, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Nejvíce (téměř polovina) respondentů dosáhla jako největšího stupně vzdělání střední s maturitou. Ostatní stupně jsou poměrně vyrovnané.

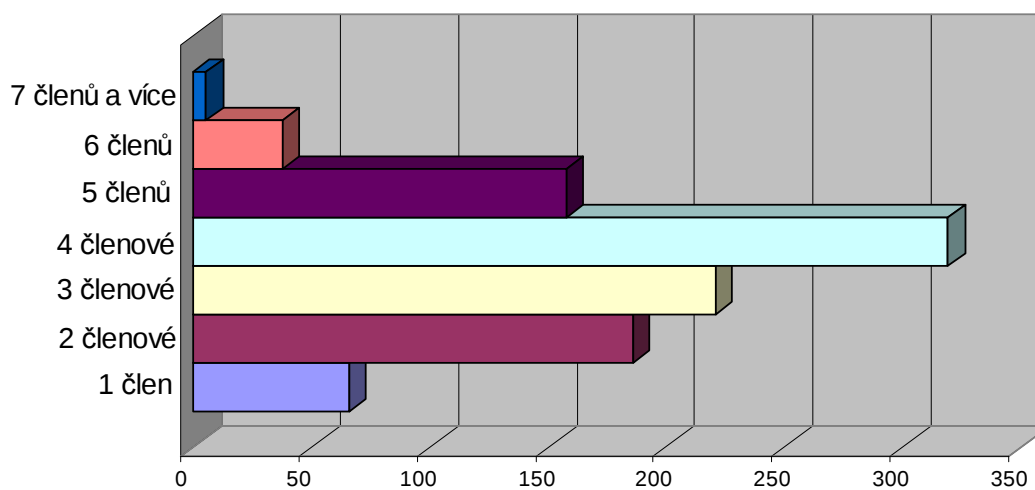
Hlavní příjmy domácností respondentů

Graf 3.3.4.5. Příjmy domácností respondentů, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Naprostá většina dotazovaných čerpá své příjmy ze zaměstnání.

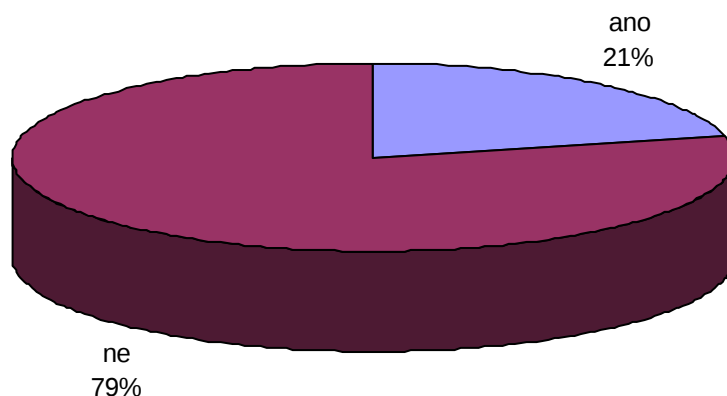
Počet členů v domácnosti respondenta

Graf 3.3.4.6. Počet členů domácnosti respondenta, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Nejvíce respondentů pochází z domácnosti, která má 4 členy.

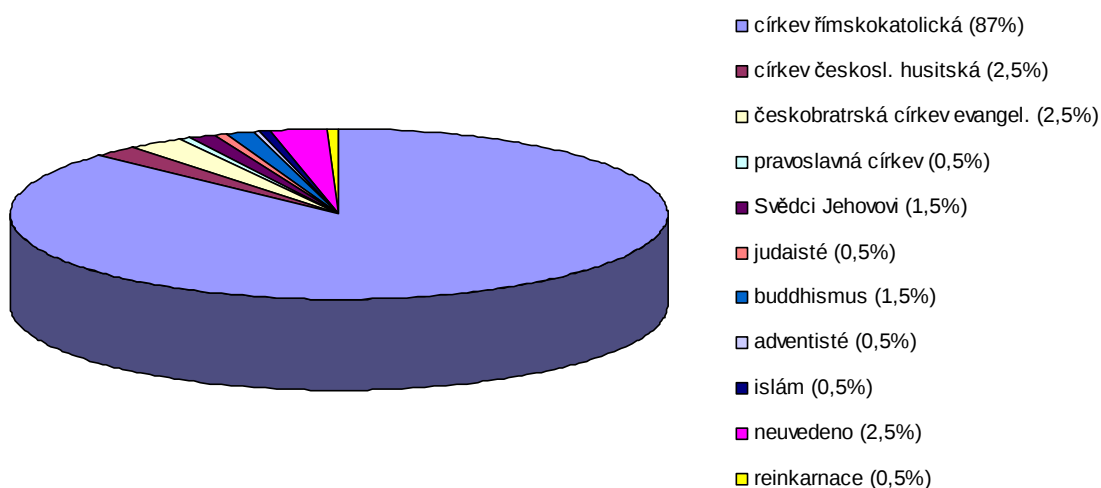
Příslušnost respondentů k některému z náboženství

Graf 3.3.4.7. Příslušnost respondentů k některému z náboženství, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Velká většina respondentů uvedla, že žádné náboženství nevyznává.

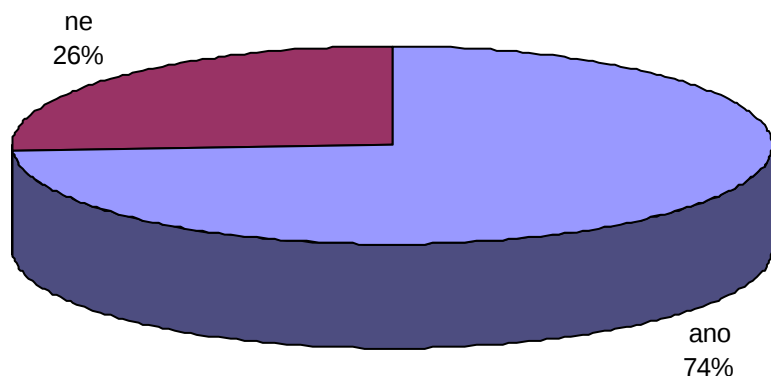
Náboženství, ke kterému se respondenti hlásí

Graf 3.3.4.8. Druh náboženství, ke kterému se respondenti hlásí, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Z těchto dvou grafů vyplývá, že velká většina respondentů se k žádnému náboženství nehlasí. Z těch, kteří některé náboženství vyznávají, se nejvíce hlásí k církvi římskokatolické.

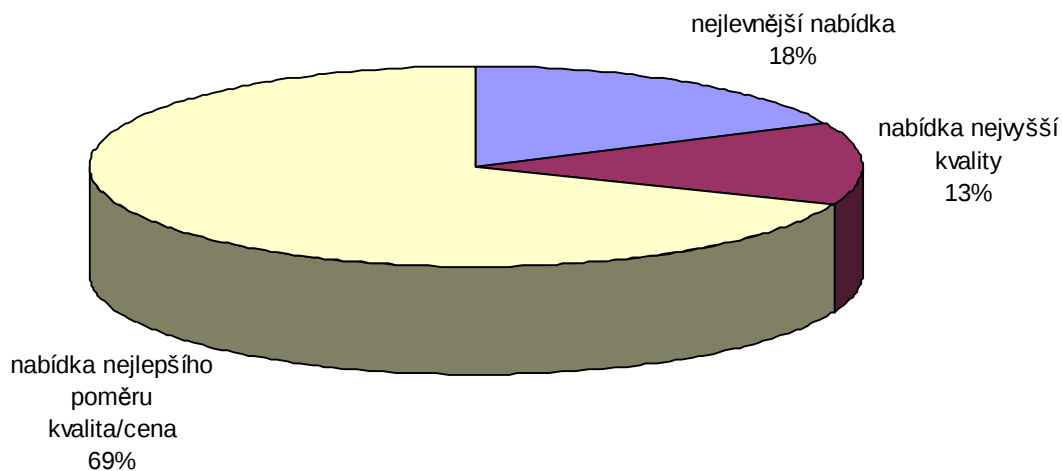
Absolvování dovolené v loňském či letošním roce

Graf 3.3.4.9. Absolvování dovolené v loňském či letošním roce, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Velká většina respondentů uvedlo, že v letošním nebo loňském roce absolvovali dovolenou nebo alespoň dvoudenní výlet za hranice kraje.

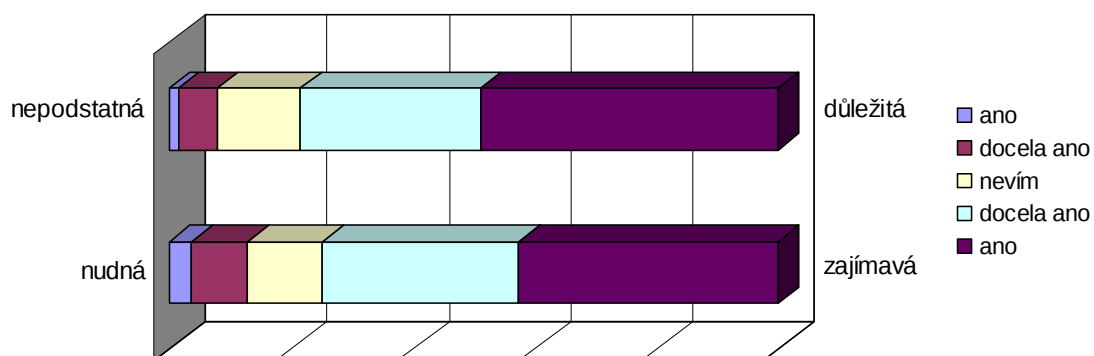
Preference respondentů při výběru dovolené

Graf 3.3.4.10. Nákupní chování respondentů, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Většina respondentů při výběru dovolené upřednostňuje nabídku nejlepšího poměru kvality a ceny.

Vztah obyvatel České republiky k historii

Graf 3.3.4.11. Vztah respondentů k historii, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Z tohoto grafu vyplývá, že velká většina dotazovaných považuje historii za důležitou a zajímavou a jen nepatrná část za nudnou a nepodstatnou.

4. Výsledky

4.1 Možnosti nabídky produktů

V databázi (viz Příloha 1) jsou uvedeny památky, produkty i osoby, které mají určitou spojitost s historií zločinu a trestu na území České republiky. Patří sem:

Pranýř – kůl nebo sloup, ke kterému bývali provinilci přivázáni nebo přikováni na veřejnou hanbu a potupu. Stával obvykle na náměstí nebo na návsi, kudy lidé nejvíce chodili. Někdy to byl kamenný podstavec nebo také srub z několika trámů, k němuž provinilec byl ukován (Ottova encyklopedie 2008).

Smírčí kříže – kamenný hrubě tesaný kříž zřizovaný viníkem na místě trestného činu k usmíření viny, užíván hlavně v 15. a 16. století, někdy zdoben reliéfem nebo nápisem zaznamenávajícím událost (Co Je Co 2006).

Popravčí místa a vrchy – místo, kde byly popravováni odsouzení na smrt.

Mučírna – místo, kde bylo prováděno mučení (mučení neboli tortura je prostředek v trestním řízení používající mučidla k vynucení doznání obžalovaného nebo usvědčující výpovědi svědka, Co Je Co 2006).

Kat – vykonavatel trestu smrti

Muzea a expozice spojené s historií zločinu a trestu – jedná se o muzea či jen jednotlivé expozice a příležitostné výstavy přímo zaměřené na podávání informací o vykovávání útrpného, hrdelního a smírčího práva ve středověku. Jsou zde tedy vystaveny především mučící nástroje a informace k nim, některá muzea jsou doplněna i o audiovizuální ukázky.

Pranýře, smírčí kříže i popravčí místa jsou objekty, které jsou dosažitelné volně bez jakýchkoli poplatků. Bývají lokalizovány volně v přírodě nebo na městských prostranstvích.

Dne 1. dubna 2007 byla na zámku v Moravské Třebové otevřena největší expozice středověké mučírny v České republice. Návštěvníci zde mohou vidět praktickou ukázkou práce kata s inkvizitory, dobové ležení, historickou střelnici nebo scénky o právu útrpném. Všechno katovo nářadí jsou funkční repliky vytvořené podle dobových originálů. K vidění je například palečnice, španělská bota, drtič kostí, popravčí meč či

stolička pro čarodějnice. Součástí mučírny je také dobová šatlava s tradičními kavalci a odsouzenci čekajícími na trest. Sklepení je doplněné o zvukové a světelné efekty, autenticitu mučírny dodávají plastické figuríny (Johanka 2007).

Dalším hojně navštěvovaným produktem je muzeum tortury v Českém Krumlově. V tomto muzeu je návštěvník vtažen do doby krutého středověku, kdy útrpné právo zažívalo svůj rozkvět a kdy k mučení vinných i nevinných byly používány nejkřutější metody a k tomu příslušné rafinované mučící nástroje a pomůcky. V muzeu nalezneme téměř 100 exponátů mučících nástrojů, celá expozice je pak oživena 10 voskovými figurami a doplněna o dva unikátní audiovizuální efekty – upálení čarodějnice a poprava mečem (Český Krumlov 2008). O oblíbenosti tohoto muzea svědčí i následující tabulka o jeho návštěvnosti.

Tabulka 4. 1. 1. Návštěvnosti muzea tortury v Českém Krumlově, zdroj – Infoservis Český Krumlov 2006.

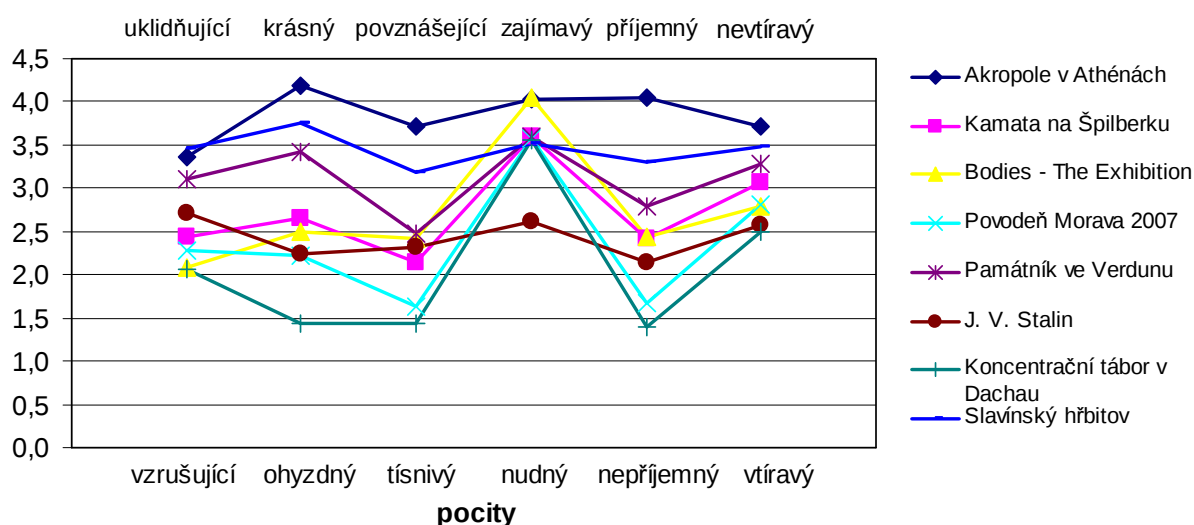
Rok	Počet návštěvníků
2001	51 031
2002	41 447
2003	45 086
2004	43 484
2005	36 921

K nejnavštěvovanějším turistickým atraktivitám města Brna patří špilberské kasematy, kde se nachází stálá expozice barokního pevnostního stavitelství a vězeňství josefínské doby. Svým určením i charakterem představovaly špilberské kasematy nejtvrďší žalář pro zvláště těžké zločince v celé rakouské monarchii. Tyto kasematy byly veřejnosti poprvé zpřístupněny roku 1880 a od té doby se těší velkému zájmu návštěvníků (Špilberk 2008).

4.2 Postoje obyvatel České republiky k historii zločinu a trestu

4.2.1 Emoční složka postojů

V této části jsou porovnány postoje obyvatel České republiky k aktivitám týkajícím se historie zločinu a trestu s aktivitami jiných typů *Dark Tourism* a aktivitami *Heritage Tourism*. Cílem pak je zjistit, zda platí či neplatí hypotéza, která říká, že aktivity týkající se historie zločinu a trestu patří k významným aktivitám mezi ostatními aktivitami *Dark Tourism* a *Heritage Tourism*. K tomu poslouží provedené dotazníkové šetření.

Graf 4.2.1. Bipolární pocity mezi obrázky, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedeny průměrné hodnoty odpovědí na otázku: Jaké pocity ve Vás vzbuzují uvedené obrázky na škále 1 – 5, kde 1 = zažívám určitě pocit uvedený vlevo, 2 = zažívám spíše pocit uvedený vlevo, 3 = nedokážu se rozhodnout, 4 = zažívám spíše pocit uvedený vpravo, 5 = zažívám určitě pocit uvedený vpravo.

V grafu jsou znázorněny průměrné hodnoty odpovědí na otázku, jaké pocity v respondentech vzbuzují jednotlivé obrázky. Dotazníkové šetření ukázalo, že respondenti považují všechny obrázky kromě obrázku J. V. Stalina za zajímavé. Nejlépe (nejkladněji) na respondenty působí obrázek Akropole v Athénách. Naopak nejhůře na respondenty působí Koncentrační tábor v Dachau a povodeň na Moravě.

Tabulka 4.2.1. Porovnání bipolárních pocitů mezi obrázky, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz graf 4.2.1, $F =$, *** = signifikantní na hladině $p < 0,001$.

	Obr.1	Obr.2	Obr.3	Obr.4	Obr.5
vzrušující-uklidňující	3,36 f	2,44 c	2,08 a	2,28 b	3,11 e
ohyzný-krásný	4,18 g	2,65 d	2,49 c	2,23 b	3,43 e
tísňivý-povznášející	3,71 h	2,15 c	2,43 de	1,63 b	2,48 f
nudný-zajímavý	4,03 c	3,60 b	4,05 c	3,57 b	3,59 b
nepříjemný-příjemný	4,04 g	2,42 d	2,43 d	1,68 b	2,79 e
vtíravý-nevtíravý	3,71 f	3,07 c	2,79 b	2,81 b	3,28 d

	Obr.6	Obr.7	Obr.8	F
vzrušující-uklidňující	2,72 d	2,07 a	3,45 f	292,12 ***
ohyzný-krásný	2,25 b	1,44 a	3,76 f	870,01 ***
tísňivý-povznášející	2,32 d	1,43 a	3,18 g	550,20 ***
nudný-zajímavý	2,62 a	3,55 b	3,52 b	158,74 ***
nepříjemný-příjemný	2,14 c	1,40 a	3,30 f	738,48 ***
vtíravý-nevtíravý	2,57 a	2,50 a	3,48 e	139,57 ***

Obrázek 1 – Akropole v Athénách

Obrázek 2 – Kasemata – Špilberk

Obrázek 3 – Bodies – The Exhibition

Obrázek 4 – Povodeň – Morava 1997

Obrázek 5 – Památník ve Verdunu

Obrázek 6 – J. V. Stalin

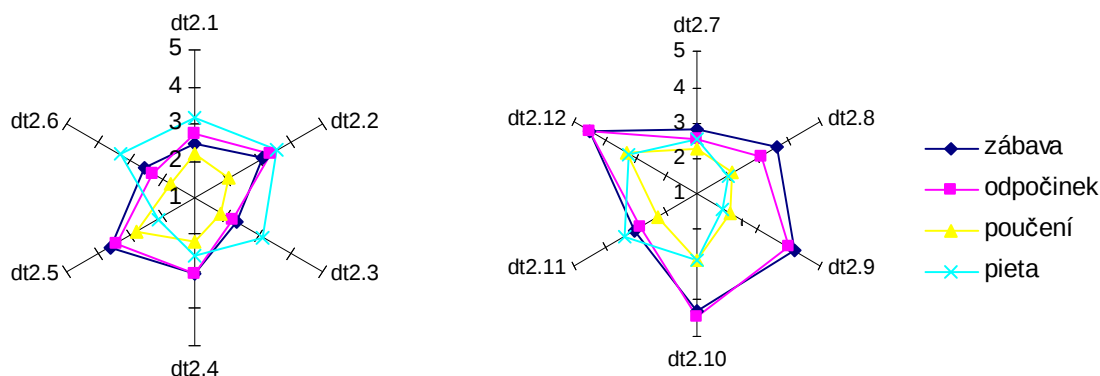
Obrázek 7 – Koncentrační tábor – Dachau

Obrázek 8 – Hřbitov – Slavín

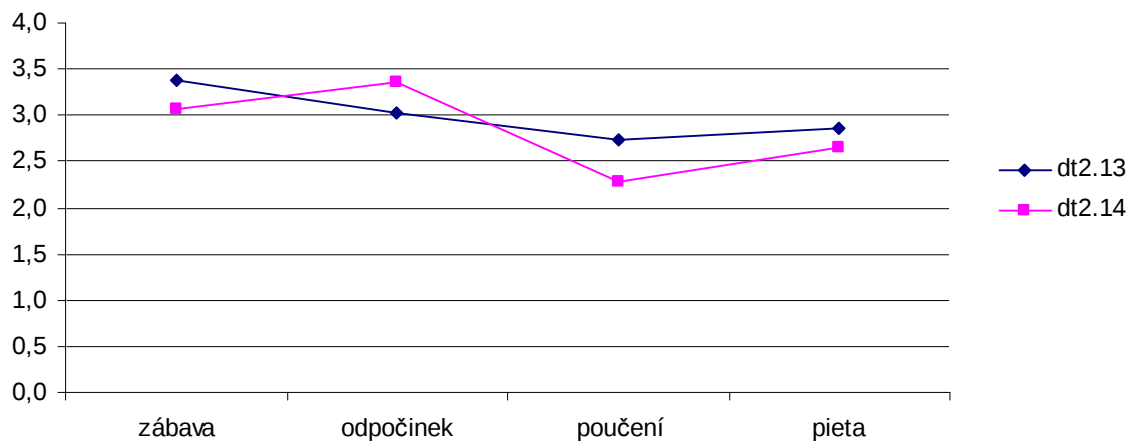
U všech pocitů mezi všemi obrázky byly nalezeny rozdíly. Například největší rozdíl byl zjištěn na dvojici pocitů ohyzný – krásný, kde za nejkrásnější obrázek respondenti považují Akropoli v Athénách a za nejohyznější Koncentrační tábor v Dachau. Nejmenší rozdíly byly zjištěny na dvojici pocitů vtíravý – nevtíravý, kde se hodnoty pohybují kolem čísla 3, z čehož vyplývá, že většina respondentů není schopna rozhodnout, zda je daný obrázek vtíravý či ne.

4.2.2 Složka přesvědčení u postojů

V této části jsou porovnávány názory obyvatel České republiky na motivy pro návštěvu jednotlivých aktivit.

Grafy 4.2.2. a 4.2.3. Porovnání názorů na motivy pro návštěvu jednotlivých aktivit, $n = 865$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedeny průměrné hodnoty odpovědí na otázku: Jaká je Vaše míra souhlasu se čtyřmi hlavními důvody (zábava, odpočinek, poučení, pieta) pro návštěvu uvedených aktivit, na škále 1 – 5, kde 1 = určitě dobrý důvod návštěvy místa či účasti na akci, 2 = spíše dobrý důvod návštěvy místa či účasti na akci, 3 = nevím, 4 = spíše špatný důvod návštěvy místa či účasti na akci, 5 = určitě špatný důvod návštěvy místa či účasti na akci.

Graf 4.2.4. Porovnání názorů na motivy pro návštěvu akcí spojených s historií zločinu a trestu (otázky dt.2.13 a dt.2.14), $n = 129$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz grafy 4.2.2.

Asi nejlépe hodnocenou aktivitou se stala návštěva místa, kde žila a tvořila významná osobnost. Oproti tomu nejhůře hodnoceny byly aktivity spojené s návštěvou

veřejné popravy, návštěvou výstavy typu Bodies a návštěvou místa smrti známé osobnosti.

*Tabulka 4.2.2. Porovnání názorů na motivy pro návštěvu jednotlivých akcí, n = 865, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz graf 4.2.2, F = testové kritérium, *** = signifikantní na hladině $p < 0,001$.*

	dt.2.1	dt.2.2	dt.2.3	dt.2.4	dt.2.5	dt.2.6	dt.2.7
zábava	2,45 ab	3,12 d	2,31 a	3,05 d	3,66 e	2,59 b	2,82 c
odpočinek	2,72 bc	3,38 e	2,17 a	3,03 d	3,45 e	2,28 a	2,56 b
poučení	2,22 b	2,11 b	1,78 a	2,19 b	2,84 c	1,76 a	2,27 b
pieta	3,15 e	3,53 g	3,10 e	2,59 c	2,12 b	3,35 fg	2,55 c
	dt.2.8	dt.2.9	dt.2.10	dt.2.11	dt.2.12	F	
zábava	3,56 e	4,16 f	4,26 f	3,04 d	4,45 g	340,28	***
odpočinek	3,06 d	3,99 f	4,48 g	2,82 c	4,49 g	463,41	***
poučení	2,17 b	2,10 b	2,87 c	2,25 b	3,28 d	128,15	***
pieta	2,01 ab	1,85 a	2,88 d	3,38 g	3,17 ef	191,75	***

- dt.2.1 Návštěva představení „středověkých“ rytířských soubojů nebo rekonstrukce bitvy
- dt.2.2 Návštěva výstavy typu Bodies – The Exhibition
- dt.2.3 Návštěva historických staveb
- dt.2.4 Návštěva místa válečných střetnutí a bitev
- dt.2.5 Návštěva místa smrti známé osoby
- dt.2.6 Návštěva muzeí a galerií
- dt.2.7 Návštěva místa, kde žila a tvořila významná osobnost
- dt.2.8 Návštěva hřbitovů, mauzoleí, krypt, památníků katastrof nebo válek
- dt.2.9 Návštěva místa masového vraždění
- dt.2.10 Návštěva místa právě probíhající katastrofy
- dt.2.11 Návštěva muzeí a expozic válek a zbraní
- dt.2.12 Přítomnost při veřejné popravě v zemích, které to umožňují
- dt.2.13 Návštěva drobných památek v krajině jako jsou smírčí kříže nebo popravčí vrchy
- dt.2.14 Návštěva muzeí v prostorách bývalých věznic a mučírén s výstavou a ukázkami historických způsobů vykonávání práva útrpného (mučení) a hrdelního (popravy)

I zde bylo prakticky u všech otázek nalezeny rozdíly. Největší rozdíly byly zjištěny u motivu odpočinek, kde nejhůře dopadla návštěva veřejné popravy a naopak nejlépe návštěva historických staveb. Nejmenší rozdíly byly zjištěny u motivu poučení, kde se většina respondentů kloní k názoru, že u téměř všech aktivit je docela dobrým motivem pro jejich návštěvu poučení.

4.3 Reálná a potenciální účast na aktivitách vztahujících se k historii zločinu a trestu

V této části se zaměřuji na zjištění deklarované účasti nebo potenciální ochoty obyvatel České republiky k účasti na těchto aktivitách.

Tabulka 4.3.1. Účast obyvatel ČR na aktivitách Dark tourism a Heritage tourism, n = 994, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedeny četnosti odpovědí na otázku: Zúčastnil/a jste se v posledních 5-ti letech takové akce nebo takové místo navštívil/a.

	ano (hlavní cíl)	ano (zpestření)	ne	zaujalo mne
dt.2.1	66	127	691	110
dt2.2	136	74	568	216
dt2.3	551	274	129	40
dt2.4	76	153	630	135
dt2.5	66	127	691	110
dt2.6	477	355	140	22
dt2.7	132	229	524	109
dt2.8	228	357	342	67
dt2.9	206	118	540	130
dt2.10	127	111	673	83
dt2.11	128	299	481	86
dt2.12	16	21	845	112
dt2.13,14 katastrofy	15	26	146	39
dt2.13,14 železná opona	16	63	113	56
dt2.13,14 genocida	4	9	225	22
dt2.13,14 koncentrační tábory	17	46	141	20
dt2.13,14 zločin a trest	39	65	122	22
dt2.13,14 lágry, političtí vězni	30	34	170	26
dt2.13,14 rekatolizace	24	33	172	27
dt2.13,14 úmrtí jedinců	23	62	127	44
Celkem	2377	2583	7470	1486
Procentuální vyjádření	17,1%	18,6%	53,6%	10,7%

V tabulce jsou zobrazeny četnostně zpracované odpovědi respondentů na otázku o účasti na dané aktivitě *Dark tourism* a *Heritage tourism*.

Z průzkumu vyplývá, že nejvíce jsou navštěvovány historické stavby a muzea a galerie. Nejmenší účast vykazuje návštěva veřejné poprav.

4.4 Sociální a ekonomický statut v postojích obyvatel České republiky k historii zločinu a trestu

V této části jsou porovnávány postoje obyvatel České republiky k aktivitám týkajících se historie zločinu a trestu na území České republiky podle jejich ekonomického nebo sociálního statutu. Záměrem je potvrdit nebo vyvrátit hypotézu, která říká, že existuje rozdíl v postojích obyvatel České republiky k aktivitám týkajících se historie zločinu a trestu na území České republiky podle jejich ekonomického nebo sociálního statutu.

Do sociálního statutu je zahrnuto pohlaví, věk, výše dosaženého vzdělání, velikost obce, odkud obyvatel pochází, přihlášení se k náboženství a zda v letošním či loňském roce absolvoval cestu na dovolenou. Do ekonomického statutu pak zdroje příjmů domácnosti a upřednostňovaný výběr dovolené.

Obrázek číslo 2 – Kasemata na Špilberku

Rozdíly podle pohlaví

*Tabulka 4.4.1. Rozdíly v pocitovém vnímání mezi muži a ženami, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedeny průměrné hodnoty odpovědí na otázku: Jaké pocity ve Vás vzbuzuje uvedený obrázek na škále 1 – 5, kde 1 = zažívám určitě pocit uvedený vlevo, 2 = zažívám spíše pocit uvedený vlevo, 3 = nedokážu se rozhodnout, 4 = zažívám spíše pocit uvedený vpravo, 5 = zažívám určitě pocit uvedený vpravo, F = testové kritérium, ** = signifikantní na hladině $p < 0,01$, *** = signifikantní na hladině $p < 0,001$.*

	ženy	muži	F
vzrušující-uklidňující	2,40	2,49	2,089
ohydný-krásný	2,62	2,68	0,748
tísňivý-povznášející	2,06	2,25	8,958 **
nudný-zajímavý	3,62	3,57	0,54
nepříjemný-příjemný	2,36	2,49	3,854
vtíravý-nevtíravý	3,05	3,09	0,302

Na žádné z dvojic pocitů se mezi muži a ženami žádné významnější rozdíly neukázaly, pouze na dvojici pocitů tísnivý – povznášející, se ukázalo, že na ženy působí tento obrázek více tísnivým pocitem než na muže.

Rozdíly podle věku

Tabulka 4. 4. 2. Rozdíly v pocitovém vnímání podle věkových skupin, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.1.

	18-20	21-30	31-40	41-50
vzrušující-uklidňující	2,35 a	2,42 a	2,56 a	2,50 a
ohyzný-krásný	2,80 a	2,74 ab	2,74 ab	2,61 ab
tísňivý-povznášející	2,18 a	2,11 a	2,28 a	2,15 a
nudný-zajímavý	3,72 ab	3,69 a	3,69 ab	3,52 ab
nepříjemný-příjemný	2,62 a	2,51 ab	2,48 ab	2,32 ab
vtíravý-nevtíravý	3,26 a	3,11 ab	3,15 ab	3,14 ab
	51-60	61-70	nad 70	F
vzrušující-uklidňující	2,34 a	2,46 a	2,23 a	1,121
ohyzný-krásný	2,39 b	2,31 b	2,27 ab	4,013 ***
tísňivý-povznášející	2,15 a	2,06 a	1,80 a	1,299
nudný-zajímavý	3,38 ab	3,20 b	3,50 ab	2,838 **
nepříjemný-příjemný	2,20 b	2,19 ab	2,20 ab	3,144 **
vtíravý-nevtíravý	2,86 ab	2,56 b	2,57 b	4,568 ***

Rozdíly podle věku jsou už více znatelné. Lidé ve věku 61 až 70 let nacházejí tento obrázek více ohyzný a vtíravý než mladší lidé konkrétně ve věku 18 až 20 let a ti zároveň považují obrázek za méně nepříjemný než lidé ve skupině 51 až 60 let. Lidé ve věkové skupině 21 až 30 let zase považují tento obrázek za více zajímavý než lidé ve skupině 61 až 70 let.

Rozdíly podle dosažené výše vzdělání

Tabulka 4.4.3. Rozdíly v pocitovém vnímání podle výše dosaženého vzdělání, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.1.

	základní	střední bez maturity	střední s maturitou	vyšší odborné	vysokoškolské	F
vzrušující-uklidňující	2,36 a	2,46 a	2,46 a	2,43 a	2,41 a	0,246
ohyzný-krásný	2,60 a	2,67 a	2,62 a	2,65 a	2,74 a	0,395
tísňivý-povznášející	2,11 a	2,22 a	2,11 a	2,23 a	2,15 a	0,663
nudný-zajímavý	3,42 ab	3,42 a	3,69 b	3,53 ab	3,71 ab	3,300 **
nepříjemný-příjemný	2,42 a	2,42 a	2,37 a	2,47 a	2,59 a	1,156
vtíravý-nevtíravý	2,97 a	3,09 a	3,11 a	3,05 a	2,98 a	0,596

Lidé, kteří mají střední vzdělání s maturitou považují obrázek za více zajímavý než lidé se středním vzděláním bez maturity. Jinak se zde žádné velké rozdíly nevyskytly.

Rozdíly podle velikosti obce

Tabulka 4.4.4. Rozdíly v pocitovém vnímání podle velikosti obce odkud daná osoba pochází, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.1.

	50 000 a více	20 000 - 49 999	10 000 - 19 999
vzrušující-uklidňující	2,48 a	2,38 a	2,45 a
ohyzný-krásný	2,62 a	2,64 a	2,83 a
tísňový-povznášející	2,02 a	2,16 ab	2,26 ab
nudný-zajímavý	3,56 a	3,71 a	3,65 a
nepříjemný-příjemný	2,50 a	2,43 a	2,57 a
vtíravý-nevtíravý	2,77 a	3,21 b	3,14 ab

	5 000 - 9 999	2 000 - 4 999	1 000 - 1 999
vzrušující-uklidňující	2,43 a	2,53 a	2,19 a
ohyzný-krásný	2,85 a	2,59 a	2,56 a
tísňový-povznášející	2,32 ab	2,05 ab	2,08 ab
nudný-zajímavý	3,50 a	3,51 a	3,71 a
nepříjemný-příjemný	2,39 a	2,30 a	2,32 a
vtíravý-nevtíravý	3,04 ab	3,31 b	3,09 ab

	500 - 999	200 - 499	od 199	F
vzrušující-uklidňující	2,64 a	2,49 a	2,28 a	1,555
ohyzný-krásný	2,77 a	2,51 a	2,51 a	1,412
tísňový-povznášející	2,50 b	2,20 ab	2,02 ab	2,423 **
nudný-zajímavý	3,27 a	3,83 a	3,72 a	1,821
nepříjemný-příjemný	2,52 a	2,47 a	2,14 a	1,214
vtíravý-nevtíravý	3,14 ab	3,25 b	3,19 ab	3,734 ***

Obyvatelé o obcích o velikosti nad 50 000 obyvatel považují obrázek za více tísnivý než obyvatelé o obcích o velikosti 500 až 999 obyvatel. Lidé z obcí nad 50 000 obyvatel zároveň považují obrázek za spíše vtíravý oproti obyvatelům z obcí o velikosti 20 000 až 49 999, 2 000 až 4 999 a 200 až 499 obyvatel, kteří ho považují za spíše nevtíravý. Na dalších úrovních se žádné významné rozdíly nevyskytly.

Rozdíly podle přihlášení se k náboženství

Tabulka 4.4.5. Rozdíly v pocitovém vnímání mezi vyznavači určitého náboženství a ateisty, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.1.

	ano	ne	F
vzrušující-uklidňující	2,28	2,48	6,539 **
ohyzdný-krásný	2,42	2,71	13,272 ***
tísňivý-povznášející	2,07	2,17	1,647
nudný-zajímavý	3,53	3,61	0,965
nepříjemný-příjemný	2,22	2,48	10,772 **
vtíravý-nevtíravý	2,95	3,10	3,152

Lidé, kteří se hlásí k některému náboženství považují obrázek za více vzrušující, ohyzdný a nepříjemný než ti, kteří žádné náboženství nevyznávají.

Rozdíly podle cesty na dovolenou

Tabulka 4.4.6. Rozdíly v pocitovém vnímání podle toho, zda dotazovaná osoba absolvovala v loňském či letošním roce dovolenou nebo alespoň dvoudenní výlet za hranice kraje, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.1.

	ano	ne	F
vzrušující-uklidňující	2,45	2,41	0,335
ohyzdný-krásný	2,68	2,56	2,397
tísňivý-povznášející	2,19	2,04	4,145 **
nudný-zajímavý	3,67	3,39	12,064 ***
nepříjemný-příjemný	2,45	2,34	2,145
vtíravý-nevtíravý	3,15	2,84	15,093 ***

Lidé, kteří neabsolvovali v poslední době dovolenou ani alespoň dvoudenní výlet nacházejí obrázek více tísnivý, více vtíravý a méně zajímavý než ti, kteří na dovolené byli.

Rozdíly podle zdroje příjmů domácnosti

Tabulka 4.4.7. Rozdíly v pocitovém vnímání podle zdrojů příjmů domácnosti, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.1.

	zaměstnání	podnikání	majetková		sociální
			renta	důchod	podpora
vzrušující-uklidňující	2,37 a	2,50 a	2,40 a	2,37 a	2,60 a
ohyzný-krásný	2,63 ab	2,71 a	3,60 ab	2,30 b	2,62 ab
tísňivý-povznášející	2,11 ab	2,28 ab	3,40 a	1,90 b	1,98 b
nudný-zajímavý	3,65 a	3,54 a	3,80 a	3,31 a	3,58 a
nepříjemný-příjemný	2,43 ab	2,40 ab	3,00 ab	2,10 a	2,49 ab
vtíravý-nevtíravý	3,13 a	3,07 ab	2,60 ab	2,66 b	3,00 ab
	kapesné	dary	příjmy	F	
vzrušující-uklidňující	2,57 a	3,00 a	2,53 a	0,9709	
ohyzný-krásný	2,85 a	3,00 ab	2,67 ab	2,705 **	
tísňivý-povznášející	2,23 ab	2,00 ab	2,20 ab	2,7676 **	
nudný-zajímavý	3,60 a	4,00 a	3,53 a	1,1477	
nepříjemný-příjemný	2,65 b	3,00 ab	2,47 ab	2,1093 **	
vtíravý-nevtíravý	3,15 ab	2,00 ab	3,27 ab	2,3901 **	

Lidé, kteří pobírají důchod považují obrázek za více ohyzný než ti, kteří financují svou domácnost z podnikatelské činnosti nebo z kapesného, více vtíravý lidé se zaměstnáním a více nepříjemný než lidé, kteří dostávají pouze kapesné. Ti, kteří pobírají majetkovou rentu zas považují obrázek za spíše povznášející než lidé se sociální podporou a důchodem, kteří z něj mají spíše tísnivé pocity.

Rozdíly podle nákupního chování

Tabulka 4.4.8. Rozdíly v pocitovém vnímání podle nákupního chování, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.1.

	nejlevnější nabídka	nabídka nejvyšší kvality	nejlepší poměr kvalita/cena	F
vzrušující-uklidňující	2,53 a	2,55 a	2,39 a	2,271
ohyzný-krásný	2,68 a	2,65 a	2,64 a	0,088
tísňivý-povznášející	2,31 a	2,24 ab	2,09 b	4,306 **
nudný-zajímavý	3,45 a	3,47 a	3,66 a	3,538 **
nepříjemný-příjemný	2,56 a	2,45 a	2,38 a	2,045
vtíravý-nevtíravý	2,97 a	2,97 a	3,12 a	1,837

Lidé, kteří při výběru dovolené upřednostňují nejlepší poměr kvalita/cena považují obrázek za více tísnivý než ti, kteří volí nejlevnější nabídku. U ostatních pocitů neexistují významnější rozdíly.

Otázka číslo 12 – Přítomnosti při veřejné popravě v zemích, které to umožňují.

Rozdíly podle pohlaví

*Tabulka 4.4.9. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity mezi muži a ženami, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedeny průměrné hodnoty odpovědí na otázku: Jaká je Vaše míra souhlasu se čtyřmi hlavními důvody (zábava, odpočinek, poučení, pieta) pro návštěvu uvedených aktivit, na škále 1 – 5, kde 1 = určitě dobrý důvod návštěvy místa či účasti na akci, 2 = spíše dobrý důvod návštěvy místa či účasti na akci, 3 = nevím, 4 = spíše špatný důvod návštěvy místa či účasti na akci, 5 = určitě špatný důvod návštěvy místa či účasti na akci, F = testové kritérium, ** = signifikantní na hladině $p < 0,01$, *** = signifikantní na hladině $p < 0,001$.*

	ženy	muži	F	
zábava	4,57	4,29	17,70	***
odpočinek	4,56	4,41	6,36	**
poučení	3,43	3,10	11,830	***
pieta	3,26	3,05	4,559	**

Z provedeného výzkumu vyplývá, že muži i ženy považují návštěvu této akce za velmi špatný nápad a to ze všech důvodů, ale ženy více než muži.

Rozdíly podle věku

Tabulka 4.4.10. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle věkových skupin, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	18-20	21-30	31-40	41-50
zábava	4,21 a	4,39 a	4,53 a	4,51 a
odpočinek	4,18 a	4,48 b	4,56 b	4,58 b
poučení	2,87 a	3,33 b	3,28 ab	3,25 ab
pieta	3,02 a	3,38 a	2,99 a	3,01 a
	51-60	61-70	nad 70	F
zábava	4,55 a	4,54 a	4,60 a	2,07
odpočinek	4,55 b	4,63 ab	4,63 ab	3,18 **
poučení	3,52 b	3,44 ab	3,67 ab	2,624 **
pieta	3,18 a	3,28 a	3,57 a	2,435 **

Lidé ve věkové skupině 18 až 20 let mají za to, že odpočinek je velmi špatný důvod pro návštěvu veřejné popravy méně než lidé ve skupině 21 až 60 let. Zároveň toto za více poučné než věkové skupiny 21 až 30 let a 51 až 60 let.

Rozdíly podle dosažené výše vzdělání

Tabulka 4.4.11. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle výše dosaženého vzdělání, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	základní	střední bez maturity	střední s maturitou	vyšší odborné	vysokoškolské	F
zábava	4,22 a	4,30 ab	4,52 ab	4,45 ab	4,61 b	3,71 **
odpočinek	4,11 a	4,47 b	4,52 b	4,56 b	4,72 b	6,39 ***
poučení	2,92 a	3,32 ab	3,25 ab	3,31 ab	3,65 b	3,443 **
pieta	2,73 a	3,27 b	3,20 b	3,08 ab	3,35 b	3,081 **

Lidé se základním vzděláním považují návštěvu veřejné popravy za zábavou, poučením a pietou za méně špatný důvod než vysokoškoláci a za odpočinkem než všechny ostatní skupiny.

Rozdíly podle velikosti obce

Tabulka 4.4.12. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle velikosti obce odkud daná osoba pochází, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	50 000 a více	20 000 - 49 999	10 000 - 19 999	
zábava	4,57 a	4,40 ab	4,32 ab	
odpočinek	4,60 a	4,46 ab	4,38 ab	
poučení	3,34 ab	3,23 ab	2,88 ab	
pieta	3,28 b	3,33 b	2,32 a	
	5 000 - 9 999	2 000 - 4 999	1 000 - 1 999	
zábava	4,66 ab	4,22 b	4,15 b	
odpočinek	4,67 a	4,24 b	4,44 ab	
poučení	3,50 a	3,24 ab	3,25 ab	
pieta	3,10 b	3,16 b	3,48 b	
	500 - 999	200 - 499	od 199	F
zábava	4,45 ab	4,61 ab	4,49 ab	3,56 ***
odpočinek	4,31 ab	4,63 ab	4,56 ab	2,84 **
poučení	2,72 b	3,64 a	3,49 ab	2,818 **
pieta	2,64 ab	3,16 b	3,58 b	5,044 ***

Obyvatelé ze obcí o velikosti nad 50 000 obyvatel považují návštěvu veřejné popravky za zábavu za více špatný důvod než obyvatelé z obcí o velikosti 1000 až 4 999 obyvatel. Obyvatele z obcí o velikosti 5 000 až 9 999 obyvatel považují návštěvu popravky za odpočinkem za více špatný důvod než obyvatele z obcí o velikosti nad 50 000 a 2 000 až 4 999 obyvatel. Obyvatelé z obcí o velikosti 500 až 999 obyvatel považují návštěvu popravky za poučením za spíše dobrý důvod oproti obyvatelům z obcí o velikosti 5 000 až 9 999 a 200 až 499 obyvatel. A obyvatelé ze obcí o velikosti 10 000 až 19 999 považují návštěvu popravky kvůli pietě za celkem dobrý nápad oproti všem ostatním.

Rozdíly podle přihlášení se k náboženství

Tabulka 4.4.13. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity mezi vyznavači určitého náboženství a ateisty, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	ano	ne	F
zábava	4,54	4,42	2,46
odpočinek	4,58	4,47	2,30
poučení	3,50	3,22	5,559 **
pieta	3,31	3,13	2,334

Lidé, kteří se hlásí k některému náboženství považují návštěvu popravky za poučením za více špatný důvod než ti, kteří žádné náboženství nevyznávají. Na ostatních motivech se názory příliš neliší.

Rozdíly podle cesty na dovolenou

Tabulka 4.4.14. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle toho, zda dotazovaná osoba absolvovala v loňském či letošním roce dovolenou nebo alespoň dvoudenní výlet za hranice kraje, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	ano	ne	F
zábava	4,54	4,42	2,46
odpočinek	4,58	4,47	2,30
poučení	3,50	3,22	5,559 **
pieta	3,31	3,13	2,334

Zde výzkum neprokázal žádné významnější rozdíly.

Rozdíly podle zdrojů příjmů domácnosti

Tabulka 4.4.15. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle zdrojů příjmů domácnosti, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	zaměstnání	podnikání	majetková renta	důchod	sociální podpora
zábava	4,50 a	4,39 a	4,00 a	4,57 a	4,45 a
odpočinek	4,56 a	4,51 a	4,80 a	4,62 a	4,42 a
poučení	3,29 a	3,30 a	4,40 a	3,44 a	3,13 a
pieta	3,12 a	2,93 a	3,80 a	3,26 a	3,36 a
	kapesné	dary	jiné příjmy	F	
zábava	4,33 a	5,00 a	4,27 a	0,82	
odpočinek	4,27 a	2,00 a	4,20 a	2,73 **	
poučení	3,04 a	2,00 a	3,53 a	1,09	
pieta	3,37 a	1,00 a	3,27 a	1,38	

Zde výzkum neprokázal žádné významnější rozdíly.

Rozdíly podle nákupního chování

Tabulka 4.4.16. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle nákupního chování, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	nejlevnější nabídka	nabídka nejvyšší kvality	nejlepší poměr kvalita/cena	F
zábava	4,30 a	4,22 a	4,53 b	7,41 ***
odpočinek	4,31 a	4,39 ab	4,56 b	6,22 **
poučení	3,01 a	3,21 ab	3,37 b	4,082 **
pieta	3,06 a	2,98 a	3,24 a	2,239

Lidé, kteří při výběru dovolené upřednostňují nejlepší poměr kvalita/cena považují návštěvu popravdy za zábavou za více špatný důvod než všichni ostatní a za odpočinkem a poučením za více špatný důvod než lidé, kteří volí nejlevnější nabídku.

Otázka číslo 13 – Návštěva drobných památek v krajině jako jsou smírčí kříže a popravčí vrchy.

Rozdíly podle pohlaví

Tabulka 4.4.17. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity mezi muži a ženami, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	ženy	muži	F
zábava	3,56	3,14	4,3902 **
odpočinek	3,08	2,96	0,3510
poučení	2,82	2,63	0,9265
pieta	2,82	2,93	0,3363

Ženy považují návštěvu drobných krajinných památek za zábavu za více špatný důvod než muži.

Rozdíly podle věku

Tabulka 4.4.18. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle věkových skupin, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	18-20	21-30	31-40	41-50
zábava	3,44 a	3,47 a	3,00 a	3,24 a
odpočinek	3,67 a	3,18 a	2,57 a	3,05 a
poučení	3,22 a	2,90 a	2,71 a	2,62 a
pieta	3,44 a	3,00 a	3,00 a	2,48 a
	51-60	61-70	nad 70	F
zábava	3,60 a	3,86 a	2,00 a	1,3538
odpočinek	3,00 a	3,00 a	1,50 a	1,9151
poučení	2,70 a	1,86 a	1,50 a	1,7364
pieta	2,70 a	2,86 a	1,50 a	1,7684

Zde výzkum neprokázal žádné významnější rozdíly.

Rozdíly podle dosažené výše vzdělání

Tabulka 4.4.19. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle výše dosaženého vzdělání, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	základní	střední bez maturity	střední s maturitou	vyšší odborné	vysokoškolské	F
zábava	4,00 a	3,22 a	3,40 a	3,17 a	3,20 a	0,9659
odpočinek	3,44 a	3,04 a	3,00 a	2,92 a	3,00 a	0,3448
poučení	2,44 a	2,83 a	2,69 a	2,83 a	3,00 a	0,3844
pieta	2,78 a	2,57 a	2,88 a	3,08 a	3,30 a	1,0065

Zde výzkum neprokázal žádné významnější rozdíly.

Rozdíly podle velikosti obce

Tabulka 4.4.20. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle velikosti obce odkud daná osoba pochází, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	20 000 - 49 999	2 000 - 4 999	1 000 - 1 999	
zábava	3,19 a	3,74 a	3,78 s	
odpočinek	2,81 a	3,17 a	3,34 a	
poučení	2,67 a	2,65 a	2,91 a	
pieta	3,04 a	2,87 a	2,91 a	
	500 - 999	200 - 499	od 199	F
zábava	3,00 a	3,04 a	3,00 a	2,5115 **
odpočinek	2,92 a	2,91 a	2,73 a	1,0040
poučení	2,54 a	2,61 a	3,09 a	0,5656
pieta	2,77 a	2,78 a	2,64 a	0,2888

Zde výzkum neprokázal žádné významnější rozdíly.

Rozdíly podle přihlášení se k náboženství

Tabulka 4.4.21. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity mezi vyznavači určitého náboženství a ateisty, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	ano	ne	F
zábava	3,45	3,36	0,1397
odpočinek	2,95	3,05	0,1218
poučení	2,36	2,81	3,0931
pieta	2,77	2,89	0,2096

Zde výzkum neprokázal žádné významnější rozdíly.

Rozdíly podle cesty na dovolenou

Tabulka 4.4.22. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle toho, zda dotazovaná osoba absolvovala v loňském či letošním roce dovolenou nebo alespoň dvoudenní výlet za hranice kraje, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	ano	ne	F
zábava	3,24	3,60	2,928
odpočinek	2,90	3,26	2,9874
poučení	2,71	2,79	0,1565
pieta	2,90	2,81	0,2285

Zde výzkum neprokázal žádné významnější rozdíly.

Rozdíly podle zdrojů příjmů domácnosti

Tabulka 4.4.23. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle zdrojů příjmů domácnosti, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	zaměstnání	podnikání	důchod	sociální podpora
zábava	3,36 a	3,67 a	3,78 a	3,50 a
odpočinek	2,99 a	3,00 a	2,78 a	3,50 a
poučení	2,73 ab	2,83 ab	2,17 b	4,25 a
pieta	2,80 b	2,67 ab	2,50 b	3,50 ab

	kapesné	jiné příjmy	F
zábava	3,75 a	3,50 a	0,5671
odpočinek	3,75 a	4,00 a	1,2864
poučení	3,38 ab	1,50 b	3,9093 **
pieta	4,00 a	2,50 ab	2,8194 **

Lidé, kteří pobírají důchod či svou domácnosti financují z jiných příjmů považují návštěvu těchto památek za poučení za docela dobrý důvod oproti lidem na sociální podpoře. Lidé s kapesným považuje návštěvu takových památek kvůli pietě za spíše špatný důvod oproti lidem s běžným důchodem.

Rozdíly podle nákupního chování

Tabulka 4.4.24. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle nákupního chování, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	nejlevnější nabídka	nabídka nejvyšší kvality	nejlepší poměr kvalita/cena	F
zábava	3,36 a	3,30 a	3,40 a	0,0588
odpočinek	3,36 a	2,95 a	2,94 a	1,5169
poučení	3,00 a	2,95 a	2,59 a	1,8976
pieta	3,11 ab	3,40 a	2,65 b	5,0846 **

Lidé, kteří pro výběru dovolené upřednostňují nabídku nejvyšší kvality považují návštěvu krajinných památek za spíše špatný důvod oproti těm, kteří volí nejlepší poměr kvality a ceny.

Otázka číslo 14 – Návštěva muzeí v prostorách bývalých věznic a mučireň s výstavou a ukázkami historických způsobů vykonávání práva útrpného a hrdelního.

Rozdíly podle pohlaví

Tabulka 4.4.25. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity mezi muži a ženami, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	ženy	muži	F
zábava	3,11	3,00	0,2341
odpočinek	3,36	3,37	0,001
poučení	2,26	2,28	0,0067
pieta	2,65	2,63	0,0097

Zde výzkum neprokázal žádné významnější rozdíly.

Rozdíly podle věku

Tabulka 4.4.26. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle věkových skupin, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	18-20	21-30	31-40	41-50
zábava	2,78 a	2,69 a	3,00 a	3,29 a
odpočinek	3,22 a	3,04 a	3,38 a	3,43 a
poučení	2,56 a	1,92 a	2,43 a	2,38 a
pieta	2,56 a	2,73 a	2,90 a	2,14 a
	51-60	61-70	nad 70	F
zábava	3,35 a	4,14 a	5,00 a	2,8007 **
odpočinek	3,65 a	4,29 a	5,00 a	2,7094 **
poučení	2,45 a	3,00 a	2,50 a	1,5384
pieta	2,70 a	2,71 a	2,50 a	0,8249

Zde výzkum neprokázal žádné významnější rozdíly.

Rozdíly podle dosažené výše vzdělání

Tabulka 4.4.27. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle výše dosaženého vzdělání, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	základní	střední bez maturity	střední s maturitou	vyšší odborné	vysokoškolské	F
zábava	3,11 a	2,83 a	3,00 a	3,17 a	3,90 a	1,3238
odpočinek	3,78 a	3,22 a	3,28 a	3,50 a	3,80 a	0,9611
poučení	2,67 a	2,35 a	2,07 a	2,42 a	3,10 a	2,2911
pieta	2,56 a	2,22 a	2,79 a	2,25 a	3,10 a	1,6949

Zde výzkum neprokázal žádné významnější rozdíly.

Rozdíly podle velikosti obce

Tabulka 4.4.28. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle velikosti obce odkud daná osoba pochází, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	20 000 - 49 999	2 000 - 4 999	1 000 - 1 999
zábava	3,33 a	3,13 a	3,03 a
odpočinek	3,63 a	3,13 a	3,56 a
poučení	2,52 a	2,22 a	2,19 a
pieta	2,89 a	2,61 a	2,81 a

	500 - 999	200 - 499	od 199	F
zábava	2,62 a	2,83 a	3,36 a	0,8338
odpočinek	3,08 a	3,13 a	3,45 a	1,128
poučení	2,31 a	1,91 a	2,73 a	1,0777
pieta	2,38 a	2,30 a	2,64 a	0,8247

Zde výzkum neprokázal žádné významnější rozdíly.

Rozdíly podle přihlášení se k náboženství

Tabulka 4. 4. 29. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity mezi vyznavači určitého náboženství a ateisty, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	ano	ne	F
zábava	3,36	3,00	1,4517
odpočinek	3,82	3,27	4,6127 **
poučení	2,55	2,21	1,4934
pieta	3,23	2,52	6,431 **

Lidé, kteří vyznávají některé náboženství považují návštěvu těchto muzeí za odpočinkem za více špatný důvod než ateisté a ti zase považují návštěvu těchto muzeí kvůli pietě za docela dobrý důvod oproti věřícím.

Rozdíly podle cesty na dovolenou

Tabulka 4.4.30. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle toho, zda dotazovaná osoba absolvovala v loňském či letošním roce dovolenou nebo alespoň dvoudenní výlet za hranice kraje, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	ano	ne	F
zábava	2,88	3,38	4,6985 **
odpočinek	3,16	3,72	8,273 **
poučení	2,15	2,49	2,6576
pieta	2,70	2,55	0,4087

Lidé, kteří v poslední době neabsolvovali žádnou dovolenou považují návštěvu těchto muzeí kvůli zábavě a odpočinku za více špatný důvod než ti, kteří na dovolené byli.

Rozdíly podle zdrojů příjmů domácnosti

Tabulka 4.4.31. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle zdrojů příjmů domácnosti, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	zaměstnání	podnikání	důchod	sociální podpora
zábava	3,04 a	3,50 a	3,67 a	2,50 a
odpočinek	3,36 a	2,83 a	4,00 a	2,75 a
poučení	2,13 a	2,50 a	2,50 a	2,25 a
pieta	2,65 a	2,67 a	2,44 a	3,00 a
	kapesné	jiné příjmy	F	
zábava	3,13 a	2,50 a	1,0761	
odpočinek	3,13 a	3,00 a	1,8739	
poučení	3,13 a	1,00 a	1,9145	
pieta	2,38 a	2,00 a	0,3359	

Zde výzkum neprokázal žádné významnější rozdíly.

Rozdíly podle nákupního chování

Tabulka 4.4.32. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle nákupního chování, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

	nejlevnější nabídka	nabídka nejvyšší kvality	nejlepší poměr kvalita/cena	F
zábava	2,82 a	3,55 a	3,02 a	1,9770
odpočinek	3,43 a	3,80 a	3,23 a	2,2069
poučení	2,57 a	3,05 a	1,98 b	9,1481 ***
pieta	2,39 a	3,10 a	2,62 a	2,0753

Lidé, kteří při výběru dovolené preferují nabídku s nejlepším poměrem kvality a ceny považují návštěvu těchto muzeí za poučení za docela dobrý důvod oproti těm ostatním, kteří si většinou nejsou jisti, zda se v takovém muzeu mohou poučit. U ostatních motivů nebyli prokázány žádné významnější rozdíly.

5. Diskuze

Naprostým základem bylo zjistit, zda na území České republiky vůbec existují předpoklady pro tvorbu produktů a jestli jsou na trhu cestovního ruchu nabízeny produkty, které odhalují historii zločinu a trestu.

Mezi tyto produkty se řadí především pranýře, smírčí kříže a křížové kameny, popravičí místa, mučírny a muzea spojená s tímto tématem. Na základě jejich databáze lze tedy hypotézu H1.1, která říká, že v České republice existuje potenciál pro tvorbu produktů odhalujících historii zločinu a trestu, potvrdit a stejně tak hypotézu H1.2, která říká, že v České republice je potenciál pro tvorbu diverzifikovaných produktů odhalujících historii zločinu a trestu. Oproti tomu hypotézu H1.3, která říká, že v České republice je potenciál pro tvorbu produktů odhalujících historii zločinu a trestu rozmístěn více méně rovnoměrně, zcela potvrdit nelze. Většina produktů je kumulována v oblasti jižní a severní Moravy, severních částečně i západních Čech. Rozložení tedy není zcela rovnoměrné. Ve zkratce se dá říct, že na území České republiky se nachází poměrně velké množství produktů spojených s historií zločinu a trestu. Největší zastoupení mají produkty v podobě historických památníků, které jsou volně přístupné (například smírčí kameny či popravičí místa). Produkty, které jsou vhodné pro komercializaci jsou už zastoupeny méně, ale i tak mají významný vliv na rozvoj *Dark Tourism* v České republice.

Dále bylo potřeba zjistit, jaké jsou postoje obyvatel České republiky k historii zločinu a trestu a především posoudit hypotézu H2.1, která říká, že aktivity historie zločinu a trestu patří k významným aktivitám mezi ostatními aktivitami *Dark Tourism* a *Heritage Tourism*. Tuto hypotézu lze jednoznačně potvrdit. Dokonce se dá říct, že aktivity historie zločinu a trestu patří k nejvýznamnějším aktivitám, neboť patří k nejnavštěvovanějším aktivitám oproti například aktivitám souvisejícím s genocidou, kde je návštěvnost téměř nulová (viz tabulka 4.3.1).

Dalším krokem bylo posoudit, zda existují rozdíly v postoji obyvatel České republiky k aktivitám týkajícím se historie zločinu a trestu podle jejich ekonomického a sociálního statutu. Hypotézu H2.2, která říká, že existuje rozdíl v postojích obyvatel České republiky k aktivitám týkajícím se historie zločinu a trestu podle jejich

ekonomického statutu, lze až na drobné výjimky potvrdit. Zejména u obrázku Kasemata na Špilberku se ukázaly signifikantní rozdíly u zdrojů příjmů domácnosti, kde se například prokázalo, že lidé, kteří pobírají důchod považují obrázek za více ohyzdný než ti, kteří financují svou domácnost z podnikatelské činnosti nebo z kapesného (viz tabulka 4.4.7). Naopak u otázek na účast na veřejné popravě a návštěvy muzeí zaměřených na hrdelní a útrpné právo žádné rozdíly podle zdrojů příjmů domácnosti zjištěny nebyly. Důvodem může být to, že představa něčího mučení či dokonce popravy je pro většinu obyvatel stejně děsivá a mrazivá a to bez ohledu na to, z jakých zdrojů plynou příjmy jejich domácnosti.

Také hypotézu H2.3, která říká, že existuje rozdíl v postojích obyvatel České republiky k aktivitám týkajícím se historie zločinu a trestu podle jejich sociálního statutu, lze potvrdit. Téměř u všech postojů k aktivitám historie zločinu a trestu se vyskytly signifikantní rozdíly. Nejvíce rozdílů v postojích vykazuje obrázek Kasemata na Špilberku a otázka na účast na veřejné popravě. Velmi znatelné rozdíly byly například zaznamenány u obrázku Kasemata na Špilberku a to podle věkových skupin, kde se ukázalo, že starší lidé (51 – 70 let) považují obrázek za mnohem více ohyzdný, vtíravý a nepříjemný než mladí lidé (18 – 20 let) (viz tabulka 4.4.2). Asi nejméně rozdílů v postojích bylo zaznamenáno podle přihlášení se k náboženství (viz tabulky 4.4.5, 4.4.13, 4.4.21). Důvodem může být to, že v současné době o sobě lidé rádi prohlašují, že vyznávají určité náboženství, ale příliš ho nepraktikují a většinou ani neví, co dané náboženství hlásá.

Celkově se teda dá říci, že názory české populace na historii zločinu a trestu na území České republiky se různí a to podle ekonomického i sociálního statutu.

Posledním záměrem bylo zjistit reálnou i potenciální účast na aktivitách *Dark Tourism* a *Heritage Tourism* a posoudit hypotézu H3.1, která říká, že obyvatelé České republiky se této aktivitu neúčastní. Pokud se jedná pouze o návštěvnost aktivit spojených s historií zločinu a trestu, lze tuto hypotézu potvrdit. Výzkumem bylo zjištěno, že více jak 40 procent dotázaných se takovéto aktivity již zúčastnilo, ať už jako hlavní cíl či pouze zpestření cesty (viz tabulka 4.3.1). Tuto hypotézu lze potvrdit i u *Dark Tourism* a *Heritage Tourism* jako celku. Celková účast je sice nižší než pouze u aktivit spojených se zločinem a trestem, necelých 36 procent z dotazovaných osob se

takové aktivity již zúčastnilo, ale i tak je reálná účast poměrně vysoká (viz tabulka 4.3.1). Pro zhodnocení potencionální účasti slouží hypotéza H3.2, která říká, že obyvatelé České republiky nemají o účast na těchto aktivitách zájem. Na základě provedeného výzkumu lze tuto hypotézu potvrdit a to u všech aktivit *Dark Tourism* a *Heritage Tourism* i u samotných aktivit spojených s historií zločinu a trestu. V obou případech přibližně 12 procent z dotazovaných osob projevilo potencionální zájem v budoucnu navštívit některou z těchto aktivit (viz tabulka 4.3.1). Reálná i potencionální účast obyvatel České republiky na aktivitách *Dark tourism* a *Heritage Tourism* je na poměrně dobré úrovni.

6. Závěr

Hlavním cílem této práce bylo zhodnotit možnosti komercializace historického posuzování zločinu a trestu aktivitami cestovního ruchu. Pro naplnění toho cíle bylo nejprve nutno naplnit cíle dílčí.

Prvním z nich bylo posoudit předpoklady a zhodnotit potenciál historického posuzování zločinu a trestu pro rozvoj aktivit *Dark Tourism*. Na území České republiky byl zjištěn poměrně rozsáhlý potenciál produktů spojených s historií zločinu a trestu. Z provedeného výzkumu vyplývá, že atraktivita historie zločinu a trestu patří mezi nejvýznamnější aktivity *Dark Tourism* a proto také výrazně přispívá k rozvoji *Dark Tourism* u nás. Jako názorná ukázka může sloužit expozice středověké mučírny na zámku v Moravské Třebové. Tato atrakce byla otevřena 1. dubna roku 2007 a během tohoto roku se návštěvnost zámku zvýšila o 800 procent (Moravská Třebová 2007). Zločin a především trest má na našem území velice dlouhou a temnou historii, která současného člověka láká. Produktů, které tuto historii odhalují, a které lze zároveň komercializovat, u nás sice zatím není mnoho, ale ty, co zde již jsou, mají velice vysokou úroveň a jsou zpracovány kvalitně a zajímavě.

Další dílčí cíl spočíval ve srovnání postojů obyvatel České republiky ke komercializaci historie zločinu a trestu aktivitami cestovního ruchu a k jiným aktivitám *Heritage Tourism* a *Dark Tourism*. Při srovnávání postojů obyvatel k jednotlivých aktivitám byly zjištěny určité rozdíly v postojích a to mezi aktivitami *Dark Tourism* a aktivitami *Heritage Tourism*. Dá se říci, že zhruba platí následující: aktivity *Dark Tourism* většina obyvatel považuje za tísnivé a nepříjemné ale na druhé straně i za zajímavé a vzrušující. Většina obyvatel by takovou aktivitu určitě nenavštívila kvůli zábavě ani odpočinku. Naopak je tomu u aktivit *Heritage Tourism*, které lidé považují spíše za uklidňující, povznášející a příjemné ale za zajímavé rovněž. Většina obyvatel nalézá v takové aktivitě zábavu i odpočinek. Je zde však jedna věc, kterou mají oba typy aktivit (*Dark* i *Heritage Tourism*) společnou. Prakticky o všech těchto aktivitách se dá říci, že je lidé vyhledávají kvůli poučení. Chtějí se zde poučit, získat nové vědomosti a snad i porozumět. Co se týče aktivit historie zločinu a trestu, ty svým charakterem spadají do aktivit *Dark Tourism* a platí pro ně tedy to, co již bylo k těmto aktivitám

řečeno. Ani ty tedy nejsou navštěvovány kvůli zábavě či odpočinku, ale především díky své tajemnosti a temné historii opředené mýty. Lidé je vyhledávají, protože by rádi odkryli tajemství středověku, dozvěděli se nové informace o této době a snad se jí i pokusili porozumět (viz grafy 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3 a 4.2.4).

Další důležitým krokem bylo naplnit třetí dílčí cíl a to zjistit potenciální ochotu k účasti obyvatel České republiky na aktivitách *Dark Tourism*. V dotazníkovém šetření více než 10 procent dotázaných o některé z aktivit uvedlo, že je zaujala a tudíž by se dala v budoucnu očekávat jejich potenciální účast na některé z aktivit. Pokud se jedná konkrétně o aktivity spojené s historií zločinu a trestu, zde tuto potenciální ochotu k účasti projevilo více než 12 procent dotazovaných (viz tabulka 4.3.1). Z toho se dá vyvodit, že potencionální ochota k účasti na těchto aktivitách mezi obyvateli České republiky určitě je.

Po naplnění všech dílčích cílů je tedy možné vrátit se k hlavnímu cíli. V celé této práci se nachází mnoho údajů, které se dají využít při komercializaci aktivit spojených s historií zločinu a trestu. K nejdůležitějším patří disproporce mezi potenciálem a nabídkou, která mu příliš neodpovídá. V první řadě je tedy potřeba zvýšit nabídku produktů odhalujících historii zločinu a trestu. Jedná se buď o to, přímo vybudovat nové objekty, které budou přímo zaměřeny na tuto oblast nebo případně zrekonstruovat a zpřístupnit staré mučírny či žaláře na hradech a zámcích. Další možností je vytvořit expozice o zločinu a trestu ve středověku v jednotlivých muzeích. Tedy rozšířit tyto produkty do více regionů. Dalším důležitým krokem je dobře propracovat marketingový mix těchto produktů a to především komunikaci s potenciálními návštěvníky. Je nutno zlepšit propagaci těchto produktů, zviditelnit je pro návštěvníky a zvýšit tak jejich zájem o návštěvu daného produktu. Vhodné by bylo zřídit těmto produktům vlastní internetové stránky, kde by byly uvedeny informace o daném produktu. Dále je možné dodat reklamy do médií, například do televizních regionálních zpravodajství nebo do regionálních deníků. A samozřejmě existují i další způsoby, jak informovat obyvatelstvo o *Dark Tourism* i jeho jednotlivých aktivitách a produktech.

Lidé poptávají tyto produkty, protože touha po poznání a zvědavost jsou člověku vrozeny. V každém člověku se najde alespoň špetka zvrácenosti, která právě v kombinaci s již zmiňovanými vlastnostmi přispívá k rozvoji *Dark Tourism*.

Summary

Dark Tourism is a term that in the last days has gained more attention of tourists as well as of entrepreneurs. It reveals a range of activities that attract tourists from all the corners of the world. One of these activities is the history of crime and punishment that reveals the darkest site of human nature. By research we found out that people perceive this activity rather in a negative way because they are repelled by vision of death and suffering. Though the visit rate of places that reveal the history of crime and punishment is high. People visit these places due to the knowledge. They want to reveal the history and gain new information.

The main objective of this work was to evaluate the present status of market of *Dark Tourism* and especially its section history of crime and punishment. We found out the following: the demand for this activity is relatively high but the offer is not able to satisfy the demand. On the territory of the Czech republic there is located relatively small number of commercialized products that reveal the history of crime and punishment. It adverts to opportunity for entrepreneurs and investors to build new objects or to reconstruct existing objects. The history of crime and punishment on the territory of the Czech republic is very wide and mysterious and thus attractive for tourists.

7. Seznam pramenů a použité literatury

- Ferjenčík, J. Úvod do metodologie psychologického výzkumu. Praha: Portál, 2002.
- Flowerdew, R., Martin, D. Methods in human geography: a guide for students doing research projects. Harlow: Longman, 1997.
- Francek, J. Zločin a trest v českých dějinách. 1. vyd. Praha: Rybka Publisher, 1999, ISBN 80-86182-91-6.
- Hesková, M. a kol. Cestovní ruch. Praha: Fortuna, 2006, ISBN 80-7168-948-3.
- Howard, P. Editorial - *Heritage* Challenges in the New Century. International Journal of *Heritage* Studies, 2000, 6(1), 7-8.
- Jamal, T. & Kim, H. Bridging the interdisciplinary divide. Towards an integrated framework for *Heritage Tourism* research. Tourist studies, 2005, 5(1): 55–83.
- Kuncipál, K., Kuncipálová, V. Jménem Jeho Veličenstva císaře Jménem republiky. 1. vyd. Vimperk: Papyrus, 1994, ISBN 80-85776-51-0.
- Levine, M. A. a kol. *Heritage Tourism* and Community Outreach: Public Archeology at the Thaddeus Stevens and Lydia Hamilton Smith Site in Lancaster, Pennsylvania, USA. International Journal of Heritage Studies, 2005, 11(5): 399-414.
- Staats, S. a kol. Predicting travel attitudes among university faculty after 9/11. Journal of Psychology, 2006, 140(2): 121–132.
- Stone, P. R. A *Dark Tourism* spectrum: Towards a typology of death and macabre related tourist sites, attractions and exhibitions. Tourism, 2006, 54(2): 145–160.
- Šindelář, V. Cesta na popraviště. 2. vyd. Písek: Prask, 2001, ISBN 80-903002-2-4.
- Yoon, Y. & Uysal, M. An examination of the effects of motivation and satisfaction on destination loyalty: a structural model. Tourism Management, 2005, 26(1): 45–56.
- Yuill, S. M. *Dark Tourism*: Understanding visitor motivation at site of death and disaster. 2003.
- URL: <<http://rimarcik.com/navigator/1-anova.html>> [cit. 14.2.2008]
- URL: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/319630-pranyr>> [cit. 15.2.2008]
- URL: <<http://analyzy.hestley.com/analyza-rozptylu.htm>> [cit. 14.2.2008]
- URL: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/421699-median>> [cit. 14.2.2008]
- URL: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/95335-smirci-kriz>> [cit. 15.2.2008]

URL: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/106528-utrpne-pravo>> [cit. 15.2.2008]

URL: <[http://www.cz-milka.net/smirci-krize/0420-vamberk-\(rychnov-nad-kneznou\)](http://www.cz-milka.net/smirci-krize/0420-vamberk-(rychnov-nad-kneznou))> [cit. 15.2.2008]

URL: <<http://voncal.webpark.cz/jfkriz.htm>> [cit.23.6.2007]

URL: <http://smircikrize.euweb.cz/Ceska_Republika/SMK_okresy.html> [cit.23.6.2007]

URL: <<http://smircikrize.euweb.cz/Pranyre/Pranyre.html>> [cit.23.6.2007]

URL: <<http://www.nepomuk.pionyr.cz/akce/akce2006.php>> [cit.24.6.2007]

URL: <<http://vulcano.bloguje.cz/600142-mesto-letohrad.php>> [cit.24.6.2007]

URL: <http://www.pension-u-lipy.cz/sec02_05.phtml?prn=1> [cit.24.6.2007]

URL: <http://www.cvikov.cz/pages/?rozbal=8&show=turist-baje_povesti.html> [cit.24.6.2007]

URL: <<http://www.sejko.cz/cz/roزالie/turistika>> [cit.24.6.2007]

URL: <<http://www.kpufo.zjihlavy.cz/rss.php>> [cit.24.6.2007]

URL: <<http://www.prazdroj.cz/cz/pro-media/aktualne/379>> [cit.24.6.2007]

URL: <<http://johanka1412.blog.cz/0705/stredoveka-mucirna>> [cit. 15.2.2008]

URL: <<http://cestovani.atlas.cz/cestovni-kancelare/145352-pekelná-bolest-nejdrsnejsi-mucirny-ceska.aspx>> [cit.24.6.2007]

URL: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/531498-seznam-katu>> [cit.24.6.2007]

URL: <<http://infoservis.ckrumlov.info/docs/cz/st-mustor.xml>> [cit. 15.2.2008]

URL: <http://www.ckrumlov.cz/cz1250/mesto/firmy/i_mustor.htm> [cit. 15.2.2008]

URL: <<http://www.spilberk.cz/?pg=zobraz&co=spilberske-kasematy>> [cit.15.2.2008]

URL: <<http://www.mtrebova.cz/files/mtz0712.pdf>> [cit. 15.2.2008]

URL: <<http://www.informatika.xcars.cz/zakladnipojmy.html>> [cit. 14.2.2008]

URL: <<http://www.waxmuseumprague.cz/czindex.html>> [cit. 12.3.2008]

URL: <<http://www.hradloket.cz/content.php?pageID=9&lang=cs>> [cit. 6.3.2008]

URL: <<http://www.dejepis.com/index.php?page=000&kap=009&pod=2>> [cit.6.3.2008]

URL: <http://www.kr-karlovarsky.cz/Turisticky/smirci_krize> [cit. 6.3.2008]

URL: <<http://www.czso.cz>>

8. Přílohy

Příloha 1 – Databáze potenciálů a produktů vztahujících se k historii zločinu a trestu na území České republiky

Tabulka P.1.1 Pranýře na území České republiky, zdroj – viz seznam pramenů a použité literatury.

Pranýře na území České republiky		
Kraj či obec, ve které se pranýř nachází		
Bílenec	Olešnice v Orlických horách	Horní Planá
Buštěhrad	Polepy	Hořice na Šumavě
Deblín	Polná	Chvalšiny
Dolní Dunajovice	Prosiměřice	Kaplice
Dvůr Králové nad Labem	Rosice	Katovice
Hořice	Starý Jičín	Ledenice
Jaroslavice	Strachotice	Oleksovice
Kašperské Hory	Šafov	Přídolí
Křenov	Ústí nad Labem	Rýmařov
Litoměřice	Valašské Klobouky	Třeboň
Lukov	Velký Vřešťov	Valtice
Měřín	Zdoňov	Volary
Mnichov	Žampach	Vratěšín
Morkovice Slížany	Borovany	Vyšší Brod
Náchod	Dolní Dvořiště	Žlutice
Nové Město nad Metují	Frymburk	

Tabulka P.1.2 Popravčí místa a popravčí vrchy na území České republiky, zdroj – viz seznam pramenů a použité literatury.

Popravčí místa popravčí vrchy na území České republiky
Kraj či místo, kde se popravčí místo nachází
Nepomuk
Letohrad
Olešnice
Cvikov
Hluboká nad Vltavou
Jihlava
Plzeň

Tabulka P.1.3 Smírčí kříže a křížové kameny na území České republiky, zdroj – viz seznam pramenů a použité literatury.

Smírčí kříže a křížové kameny na území České republiky		
Kraj či obec, kde se smírčí kříž nachází		
Náchod	Chrudim	Plzeň-sever
Bezděkov	Jablonec nad Nisou	Praha
Česká Metuje	Jeseník	Praha-východ
Dolní Adršpach	Jičín	Praha-západ
Pěkov	Jihlava	Prachatice
Zdoňov	Jindřichův Hradec	Prostějov
Kaňk	Karlovy Vary	Přerov
Rychnov nad Kněžnou	Karviná	Příbram
Stará Boleslav	Kladno	Rakovník
Hostinné	Klatovy	Rokycany
Moravský Lačnov	Kolín	Semily
Benešov	Kroměříž	Sokolov
Beroun	Kutná Hora	Strakonice
Blansko	Liberec	Svitavy
Brno město	Litoměřice	Šumperk
Brno venkov	Louny	Tábor
Bruntál	Mělník	Tachov
Břeclav	Mladá Boleslav	Teplice
Česká Lípa	Most	Trutnov
České Budějovice	Nový Jičín	Třebíč
Český Krumlov	Nymburk	Uherské Hradiště
Děčín	Olomouc	Ústí nad Labem
Domažlice	Opava	Ústí nad Orlicí
Frýdek-Místek	Ostrava	Vamberk
Havlíčkův Brod	Pardubice	Vsetín
Hodonín	Pelhřimov	Vyškov
Hradec Králové	Písek	Zlín
Cheb	Plzeň-jih	Znojmo
Chomutov	Plzeň-město	Žďár nad Sázavou

Tabulka P.1.4 Seznam českých katů, zdroj – viz seznam pramenů a použité literatury.

Čeští katové
Jan Mydlář (Praha) Jan Václav Mydlář (Praha) Jan Zelinko (Praha) Jiří Cajšner (Kostelec n.Černými lesy) Nedorost (Hradec Králové) Jiří Gruber (Vysoké Mýto) Daniel Boháč (Kolín) Jiří Ledvina (Polička) Jan Ledvina (Pardubice) Jan Pippiger (popravčí mistr Království českého) Leopold Wohlschlager (popravčí mistr Království českého, poté i Československa) Karel Huss (Most, Cheb) Jan Pavel Huss (Most) Karel Illián Huss (Cheb) Alois Weiss (Praha-Pankrác) Antonín Nimburský – (Písek, popravčí mistr Království českého)

Tabulka P.1.5 Muzea a expozice spojené s historií zločinu a trestu, zdroj – viz seznam pramenů a použité literatury.

Muzea a expozice spojené s historií zločinu a trestu
Muzeum tortury Český Krumlov Muzeum středověkého práva útrpného Ostrava Ve několika muzeí na území České republiky se nachází expozice nebo příležitostné výstavy nástrojů spojených s vykonáváním útrpného a hrdelního práva

Tabulka P.1.6 Mučírny na území České republiky.

Mučírny
Obec či místo, kde se mučirna nachází
zámek Moravská Třebová hrad Kost hrad Křivoklát Brno (kasemata na Špilberku)

Příloha 2 – Obrázková příloha

Obrázek 1. Kat, Muzeum tortury, Český Krumlov.

Obrázek 2. Norimberská panna, Muzeum tortury, Český Krumlov.

Obrázek 3. Potápěcí koš, Muzeum tortury, Český Krumlov.

Obrázek 4. Smírčí kříž ve Vamberku.

Obrázek 5. Kasemata na Špilberku.

9. Seznamy – tabulky, obrázky

Tabulky:

Tabulka 3.1 – Kategorie obcí, zdroj – Český statistický úřad.

Tabulka 3.2 – Obce v jednotlivých kategoriích.

Tabulka 4. 1. 1. Návštěvnosti muzea tortury v Českém Krumlově, zdroj – Infoservis Český Krumlov 2006.

Tabulka 4.2.1. Porovnání bipolárních pocitů mezi obrázky, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz graf 4.2.1, $F =$, *** = signifikantní na hladině $p < 0,001$.

Tabulka 4.2.2. Porovnání názorů na motivy pro návštěvu jednotlivých akcí, $n = 865$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz graf 4.2.2, $F =$ testové kritérium, *** = signifikantní na hladině $p < 0,001$.

Tabulka 4.3.1. Účast obyvatel ČR na aktivitách *Dark tourism* a *Heritage tourism*, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Tabulka 4.4.1. Rozdíly v pocitovém vnímání mezi muži a ženami, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedeny průměrné hodnoty odpovědí na otázku: Jaké pocity ve Vás vzbuzuje uvedený obrázek na škále 1 – 5, kde 1 = zažívám určitě pocit uvedený vlevo, 2 = zažívám spíše pocit uvedený vlevo, 3 = nedokážu se rozhodnout, 4 = zažívám spíše pocit uvedený vpravo, 5 = zažívám určitě pocit uvedený vpravo, $F =$ testové kritérium , ** = signifikantní na hladině $p < 0,01$, *** = signifikantní na hladině $p < 0,001$.

Tabulka 4. 4. 2. Rozdíly v pocitovém vnímání podle věkových skupin, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.1.

Tabulka 4.4.3. Rozdíly v pocitovém vnímání podle výše dosaženého vzdělání, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.1.

Tabulka 4.4.4. Rozdíly v pocitovém vnímání podle velikosti obce odkud daná osoba pochází, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.1.

Tabulka 4.4.5. Rozdíly v pocitovém vnímání mezi vyznavači určitého náboženství a ateisty, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.1.

Tabulka 4.4.6. Rozdíly v pocitovém vnímání podle toho, zda dotazovaná osoba absolvovala v loňském či letošním roce dovolenou nebo alespoň dvoudenní výlet za hranice kraje, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.1.

Tabulka 4.4.7. Rozdíly v pocitovém vnímání podle zdrojů příjmů domácnosti, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.1.

Tabulka 4.4.8. Rozdíly v pocitovém vnímání podle nákupního chování, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.1.

Tabulka 4.4.9. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity mezi muži a ženami, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedeny průměrné hodnoty odpovědí na otázku: Jaká je Vaše míra souhlasu se čtyřmi hlavními důvody (zábava, odpočinek, poučení, pieta) pro návštěvu uvedených aktivit, na škále 1 – 5, kde 1 = určitě dobrý důvod návštěvy místa či účasti na akci, 2 = spíše dobrý důvod návštěvy místa či účasti na akci, 3 = nevím, 4 = spíše špatný důvod návštěvy místa či účasti na akci, 5 = určitě špatný důvod návštěvy místa či účasti na akci, F = testové kritérium, ** = signifikantní na hladině $p < 0,01$, *** = signifikantní na hladině $p < 0,001$.

Tabulka 4.4.10. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle věkových skupin, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.11. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle výše dosaženého vzdělání, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.12. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle velikosti obce odkud daná osoba pochází, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.13. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity mezi vyznavači určitého náboženství a ateisty, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.14. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle toho, zda dotazovaná osoba absolvovala v loňském či letošním roce dovolenou nebo alespoň

dvoudenní výlet za hranice kraje, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.15. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle zdrojů příjmů domácnosti, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.16. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle nákupního chování, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.17. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity mezi muži a ženami, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.18. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle věkových skupin, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.19. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle výše dosaženého vzdělání, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.20. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle velikosti obce odkud daná osoba pochází, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.21. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity mezi vyznavači určitého náboženství a ateisty, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.22. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle toho, zda dotazovaná osoba absolvovala v loňském či letošním roce dovolenou nebo alespoň dvoudenní výlet za hranice kraje, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.23. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle zdrojů příjmů domácnosti, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.24. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle nákupního chování, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.25. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity mezi muži a ženami, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.26. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle věkových skupin, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.27. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle výše dosaženého vzdělání, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.28. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle velikosti obce odkud daná osoba pochází, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4. 4. 29. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity mezi vyznavači určitého náboženství a ateisty, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.30. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle toho, zda dotazovaná osoba absolvovala v loňském či letošním roce dovolenou nebo alespoň dvoudenní výlet za hranice kraje, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.31. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle zdrojů příjmů domácnosti, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka 4.4.32. Rozdíly v názorech na důvody návštěvy dané aktivity podle nákupního chování, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz tabulka 4.4.9.

Tabulka P.1.1 Pranýře na území České republiky, zdroj – viz seznam pramenů a použité literatury.

Tabulka P.1.2 Popravčí místa a popravčí vrchy na území České republiky, zdroj – viz seznam pramenů a použité literatury.

Tabulka P.1.3 Smírčí kříže a křížové kameny na území České republiky, zdroj – viz seznam pramenů a použité literatury.

Tabulka P.1.4 Seznam českých katů, zdroj – viz seznam pramenů a použité literatury.

Tabulka P.1.5 Muzea a expozice spojené s historií zločinu a trestu, zdroj – viz seznam pramenů a použité literatury.

Tabulka P.1.6 Mučírny na území České republiky.

Grafy:

Graf 3.3.4.1. Velikost obce bydliště respondenta, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Graf 3.3.4.2. Pohlaví respondentů, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Graf 3.3.4.3. Věk respondentů, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření

Graf 3.3.4.4. Vzdělání respondentů, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Graf 3.3.4.5. Příjmy domácností respondentů, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Graf 3.3.4.6. Počet členů domácnosti respondenta, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Graf 3.3.4.7. Příslušnost respondentů k některému z náboženství, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Graf 3.3.4.8. Druh náboženství, ke kterému se respondenti hlásí, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Graf 3.3.4.9. Absolvování dovolené v loňském či letošním roce, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Graf 3.3.4.10. Nákupní chování respondentů, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Graf 3.3.4.11. Vztah respondentů k historii, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření.

Graf 4.2.1. Bipolární pocity mezi obrázky, $n = 994$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedeny průměrné hodnoty odpovědí na otázku: Jaké pocity ve Vás vzbuzují uvedené obrázky na škále 1 – 5, kde 1 = zažívám určitě pocit uvedený vlevo,

2 = zažívám spíše pocit uvedený vlevo, 3 = nedokážu se rozhodnout, 4 = zažívám spíše pocit uvedený vpravo, 5 = zažívám určitě pocit uvedený vpravo.

Grafy 4.2.2. a 4.2.3. Porovnání názorů na motivy pro návštěvu jednotlivých aktivit, $n = 865$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedeny průměrné hodnoty odpovědí na otázku: Jaká je Vaše míra souhlasu se čtyřmi hlavními důvody (zábava, odpočinek, poučení, pieta) pro návštěvu uvedených aktivit, na škále 1 – 5, kde 1 = určitě dobrý důvod návštěvy místa či účasti na akci, 2 = spíše dobrý důvod návštěvy místa či účasti na akci, 3 = nevím, 4 = spíše špatný důvod návštěvy místa či účasti na akci, 5 = určitě špatný důvod návštěvy místa či účasti na akci.

Graf 4.2.4. Porovnání názorů na motivy pro návštěvu akcí spojených s historií zločinu a trestu (otázky dt.2.13 a dt.2.14), $n = 129$, zdroj – vlastní dotazníkové šetření, uvedené hodnoty – viz grafy 4.2.2.

Obrázky:

Obrázek 1 Kat, Muzeum tortury, Český Krumlov.

Obrázek 2 Norimberská panna, Muzeum tortury, Český Krumlov.

Obrázek 3 Potápěcí koš, Muzeum tortury, Český Krumlov.

Obrázek 4 Smírčí kříž ve Vamberku.

Obrázek 5 Kasemata na Špilberku.